

Başlarken...

Dünyadan ve Türkiye'den güncel hukuki gelişme ve haberlere yer verdiğimiz Hukuk Bültenimizin Aralık sayısını sizlerle paylaşmaktan mutluluk duyuyoruz.

Bültenimizde yer alan içerik yalnızca bilgi verme amaçlı olup konulara ilişkin detaylı bilgiler için bizimle irtibata geçmenizden memnuniyet duyacağız.

Ocak ayında görüşmek üzere!

Editörler:

Burcu Çelik Gökçen
Eren Özcan

Hizmet Tespiti Davalarında İspat Yükü İşçide Mi İşverende Mi? Re'sen Araştırma İlkesi Işığında Değerlendirme

Anayasa'nın 60. maddesi ile güvence altına alınmış sosyal güvenlik hakkının kullanımı noktasında uygulamada en sık karşılaşılan uyuşmazlıkların başında hizmet tespiti gelmektedir. Hizmet tespiti uyuşmazlık konusu olmasının nedenleri ise çoğunlukla işverenlerin birtakım maddi yüklerden kurtulmak amacıyla, sigortalı çalışanları bildirmemesi veya eksik bildirmesidir. Bu gibi hallerde işçiler, fiilen çalıştıkları sürenin bir diğer değişle kayıt dışı çalıştıkları sürenin tespiti amacıyla hizmet tespit davası açma yoluna gitmektedir. [\(Sayfa 2\)](#)

Rekabet Kurulunun 19-40/664-285 Sayılı Kararının İncelenmesi

14.11.2019 tarihli, 19-40/664-285 sayılı karara yönelik süreç; Toypa Mağazacılık Ticaret A.Ş.'nin bölgesel indirimlerle yıkıcı fiyat uygulamak suretiyle 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un (4054 Sayılı Kanun) 6. maddesini ihlal ettiği iddiası ile ön araştırma yapılması kararı ile başlamıştır. Dosyada yer alan temel iddialar TOYPA'nın rakip firmalar ile aynı alışveriş merkezinde bulunan mağazalarında Pazar payı yüksek, marjı düşük ürünlerde indirim yaptığı iddiasına dayanmaktadır. [\(Sayfa 9\)](#)

Limited Şirketlerde İnançlı İşlem Yoluyla Pay Sahipliği: Tespit ve Tescil Davaları ile İspat Sorunu

Limited şirketler, yapıları gereği çoğu zaman aile bireyleri, yakın çevre veya uzun süreli güven ilişkisi bulunan kişiler arasında kurulan ve faaliyetlerini sürdüren şirketlerdir. Bu kapalı yapı içerisinde, şirket paylarının kimin adına kayıtlı olduğu ile pay üzerinde fiilen ve ekonomik olarak kimin tasarrufta bulunduğu her zaman örtüşmemektedir. Uygulamada, çeşitli nedenlerle payların görünürde bir kişinin uhdesinde bırakıldığı, buna karşılık paya bağlı hak ve yetkilerin başka bir kişi tarafından kullanıldığı durumlarla sıklıkla karşılaşılmaktadır. [\(Sayfa 5\)](#)

Mirasçılıktan Çıkarmanın Mirasçı Sıfatına Etkisi

Mirasbırakanın, saklı paylı yasal mirasçısını koşulların varlığı halinde mirasçılıktan çıkarması (miras hakkından ıskat) mümkündür. Kural olarak mirastan ıskat edilen kişi, terekeden hak kazanamayacağı gibi terekeden borçlarından da sorumlu olmaz. Ancak, mirastan ıskat edilen mirasçının tereke ile ilişkisi tümden kesilmiş sayılmaz. Yargıtay kararları ile sabit olduğu üzere; mirasçılıktan çıkarma kişinin mirasçılık belgesi almasına engel bir neden olmadığı gibi ilgili kişinin mirasçılık sıfatını da ortadan kaldırmaz. [\(Sayfa 12\)](#)

E-Ticaret Kargo Teslimat Süreçlerinde Sorumluluk İlişkinin Hukuki Boyutu

Gün geçtikçe daha da dijitalleşen ticaret dünyasında bir ürünün yalnızca satılması yeterli olmamaktadır. Bu satış o ürünün son kullanıcının eline sağ salım ulaştırılmasıyla nihayete erer ki bu noktada satıcı, taşıyıcı ve tüketici üçgeninden oluşan oldukça hassas bir hukuki denge gözetilir. Mesafeli sözleşmelerin mahiyeti gereği, satıcı taraf malın zilyetliğini yani fiili kontrolünü tüketiciye devredene kadar geçen süreçte adeta bir koruma kalkını görevi üstlenmek zorundadır; bu da demek oluyor ki paket yola çıktığı andan tüketiciye teslim anına kadar yaşanacak her türlü kırılma, dökülme veya kaybolma riski doğrudan satıcının sorumluluk alanında kalmaya devam eder. [\(Sayfa 14\)](#)

Güncel Haberler

İşyeri Açma Ruhsatlarında Bakanlığa Başvuru Yolu Açıldı! [\(Sayfa 8\)](#)

AYM, Yetkisiz "Çakar" Kullanılan Araçlarda Araç Sahibine Para Cezası Öngören Hükmü İptal Etti! [\(Sayfa 8\)](#)
Anayasa Mahkemesi Tarafından Kanuni Faiz ve Temerrüt Faizine İlişkin Kanun'un 1. Maddesinin İptaline Karar Verildi! [\(Sayfa 17\)](#)

Yurt Dışı Tebligat ve İstinabe Taleplerinde Uyulması Gereken Usul ve Esaslara Dair Tebliğ Yayınlandı! [\(Sayfa 17\)](#)

HİZMET TESPİT DAVALARINDA İSPAT YÜKÜ İŞÇİDE Mİ İŞVERENDE Mİ? RE'SEN ARAŞTIRMA İLKESİ İŞİĞİNDE DEĞERLENDİRME

1. Giriş

Anayasa'nın 60. maddesi ile güvence altına alınmış sosyal güvenlik hakkının kullanımını noktasında uygulamada en sık karşılaşılan uyuşmazlıkların başında hizmet tespiti gelmektedir. Hizmet tespitinin uyuşmazlık konusu olmasının nedenleri ise çoğunlukla işverenlerin birtakım maddi yüklerden kurtulmak amacıyla, sigortalı çalışmalarını bildirmemesi veya eksik bildirmesidir. Bu gibi hallerde işçiler, fiilen çalıştıkları sürenin bir diğer değişle kayıt dışı çalıştıkları sürenin tespiti amacıyla hizmet tespit davası açma yoluna gitmektedir.

Hizmet tespit davalarında, ispat yükümlülüğünün kime ait olduğuna dair birtakım sorunlar gündeme gelir.

Sosyal güvenlik hukukunun kendine özgü yapısı; davaların yalnızca bireysel menfaatleri değil, aynı zamanda kamusal düzeni ve kamu yararını da ilgilendirdiği sonucunu doğurur.

Bu durum Yargıtay içtihatlarında da sıklıkla belirtilmektedir. Hizmet tespit davalarının kamu düzenine ilişkin niteliği, davanın ispatı noktasında, klasik özel hukuk davalarından farklı ispat rejimlerine tabi olmasına sebebiyet vermektedir. Bu çalışmada hizmet tespit davalarında ispat yükümlülüğünün işçide mi yoksa işverende mi

olacağı; Yargıtay uygulaması ışığında ele alınacaktır.

2. Hizmet Tespit Davası Nedir?

Hizmet tespit davaları, kayıt dışı istihdamın hukuki denetim altına alınmasında sigortalılar ve hak sahipleri için önemli bir hukuki mekanizma niteliğindedir. Bu davalar aracılığıyla, işçilerin Kurum kayıtlarında yer almayan çalışma süreleri yargı kararıyla belirlenmekte ve SGK tarafından tescil edilmektedir.

Ayrıca Kurum, zamanaşımı süresi içinde kalan prim alacaklarını tahsil etme yetkisini kullanabilmektedir. [1]

Hizmet tespit davasının hukuki niteliğine bakacak olursak 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun 86/9. maddesi karşımıza çıkmaktadır:

"Aylık prim ve hizmet belgesi veya muhtasar ve prim hizmet beyannamesi işveren tarafından verilmeyen veya çalıştıkları Kurumca tespit edilemeyen sigortalılar, çalıştıklarını hizmetlerinin geçtiği yılın sonundan başlayarak beş yıl içerisinde iş mahkemesine başvurarak, alacakları ilâm ile ispatlayabilirlerse, bunların mahkeme kararında belirtilen aylık kazanç toplamaları ile prim ödeme gün sayıları dikkate alınır."

Hizmet tespit davası, adından da anlaşılacağı üzere tespit davası niteliğindedir. Dava, hem sigortalının hem de Sosyal Güvenlik Kurumu'nun menfaatlerinin korunmasını amaçlamakta; fiilen çalıştığı hâlde sigortalı hizmetleri bildirilmeyen veya eksik bildirilen kişilerin hak ve yükümlülüklerini, primleri tam ve zamanında yatırılmış sigortalılarla eşdeğer bir konuma ulaştırmayı hedeflemektedir.

Davacı tarafında sigortalı sayılanların, hak sahiplerinin veya sendikanın yer aldığı; davalı tarafında ise işverenin yer aldığı hizmet tespit davalarında Sosyal Güvenlik Kurumu fer'i müdahil olarak davaya dahil olur.

Asıl işveren- alt işverenlik ilişkisine bakacak olursak SSGSSK'nın 12/6. maddesi; *"Bir işverenden, işyerinde yürüttüğü mal veya hizmet üretimine ilişkin bir işte veya bir işin bölümü veya eklentilerinde, iş alan ve bu iş için görevlendirdiği sigortalıları çalıştıran üçüncü kişiye alt işveren denir. Sigortalılar, üçüncü bir kişinin aracılığı ile işe girmiş ve bunlarla sözleşme yapmış olsalar dahi, asıl işveren, bu Kanunun işverene yüklediği yükümlülüklerden dolayı alt işveren ile birlikte sorumludur."* hükmüne sahiptir. İlgili maddeden anlaşılacağı üzere asıl işveren işçiye karşı alt işveren ile birlikte sorumludur.

Bu sebeple hizmet tespit davasının davalı tarafında ikisi birlikte yer almalıdır. Hizmet tespit davasının dava şartlarında ise klasik hukuk yargısında yer alan dava şartları bulunmaktadır. Lakin işçi-işveren uyumazlıklarının bir kısmında düzenlenen, dava açılmadan önce arabuluculuk kurumuna başvuru zorunluluğu dava şartları arasında yer almaz. Aynı zamanda ilgili mevzuat uyarınca, dava açılmadan evvel Sosyal Güvenlik Kurumuna başvuru zorunluluğu 7036 sayılı İş Mahkemeleri Kanunu'nun 4. maddesi uyarınca dava şartı olarak düzenlenmemiştir.

3. Hizmet Tespit Davasında Hizmet Sözleşmesi ve Bağımlılık Kavramı

Hizmet tespit davalarının özünde sigortalı çalışma kavramı yer aldığından; sigortalı çalışmanın temel koşulu olan hizmet sözleşmesi ayrıca irdelenmelidir. Hizmet sözleşmesini, başkası yararına iş görmeyi konu edinen diğer sözleşme türlerinden ayıran temel ölçüt, bağımlılık unsurudur.

Bağımlılık, işçinin işini işverene belirli bir ölçüde bağlı olarak yerine getirmesini ifade etmekte olup bu bağımlılık, işin; işverenin yönetim, gözetim ve denetimi altında yürütülmesini kapsamaktadır. Bu çerçevede iş; işverenin emir ve talimatları doğrultusunda ifa edilmekte; işçi, işverene karşı itaat borcu altına girmektedir (TBK m. 399). Bu sebeple öğretide, bağımlılık unsurunun teknik ya da ekonomik bağımlılık şeklinde değil, kişisel/hukuki bağımlılık olarak değerlendirilmesi gerektiği kabul edilmektedir. [2] Bu durum, Yargıtay'ın yerleşik içtihatları arasında da yer almaktadır.

Yargıtay Kararı - HGK., E. 2016/1909 K. 2020/194 T. 20.2.2020

"İş sözleşmesini belirleyen ölçüt, hukuki-kişisel bağımlılıktır. İş sözleşmesini diğer iş görme sözleşmelerinden ayırt eden nokta, gerek Türk hukukunda gerek Kıta Avrupası'nda işçinin işverene bağımlı olarak işini görmesi, işverenin iş organizasyonu içinde hiyerarşik bir bağ ile çalışması olarak ifade edilmektedir ve iş hukukunu da çembere alan ekonomik-teknolojik gelişmeler bağımlılık kavramını belirsizleştirmektedir (Doğan, Sevil: İş Sözleşmesinde Bağımlılık Unsuru, İzmir 2016, s. 19). Gerçek anlamda hukuki bağımlılık işçinin işin yürütümüne ve işyerindeki talimatlara uyma yükümlülüğünü içerir. İş sözleşmesinde bağımlılık unsurunun içeriğini işverenin talimatlarına göre hareket etmek ve iş sürecinin ve sonuçlarının işveren tarafından denetlenme-

si oluşturmaktadır. Bağımlılık iş sözleşmesini karakterize eden unsur olup, genel anlamıyla bağımlılık, hukuki bağımlılık olarak anlaşılmakta olup, işçinin belirli veya belirsiz bir süre için işverenin talimatına göre ve onun denetimine bağlı olarak çalışmasını ifade eder."

4. İspat Yükümlülüğü Hangi Taraftadır?

Hizmet tespit davasının önem arz eden özelliklerinden biri, kamu düzenine ilişkin olmasıdır. Bu nedenle klasik hukuk yargısında bulunan "Taleple Bağlılık İlkesi" ve "Taraflarca Getirilme İlkesi" bu davalar bakımından dikkate alınmaz. Bu durumun doğal bir sonucu olarak da "Re'sen Araştırma İlkesi" geniş bir uygulama alanı bulmaktadır. Ayrıca bu davalarda "İddia ve Savunmanın Değiştirilmesi, Genişletilmesi Yasağı" uygulanmamaktadır. Aşağıdaki Yargıtay kararında da görüleceği üzere Yargıtay sıklıkla söz konusu dava kapsamındaki araştırmaların re'sen yapılması gerektiğini ifade etmektedir.

Yargıtay - 10. HD., E. 2022/11734 K. 2022/13556 T. 2.11.2022

"...Hizmet akdi ile bir veya birden fazla işveren tarafından çalıştırılanların hizmetlerinin tespitine ilişkin davalar, kamu düzenine ilişkindir. Bu nedenle özel bir duyarlılıkla ve özenle yürütülmesi zorunludur. Bu çerçevede hak kayıplarının ve gerçeğe aykırı sigortalılık süresi edinme durumlarının önlenmesi, temel insan haklarından olan sosyal güvenlik hakkının korunabilmesi için, bu tür davalarda tarafların gösterdiği kanıtlarla yetinilmeyerek, gerekli araştırmaların re'sen yapılması ve kanıtların toplanması gerektiği göz önünde bulundurulmalıdır."

6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 190. maddesi uyarınca ispat yükü, iddia edilen vakıya bağlanan hukuki sonuçtan lehine hak çıkaran tarafa aittir. İlgili madde hükmü esas alındığında, hizmet tespit davası kapsamında kendi lehine hak çıkaran taraf davacı olduğundan; hizmet tespitinin ispatı yükümlülüğünün işçide olduğu sonucuna varılır. Ancak hizmet tespit davasının kendine özgü yapısı bu genel kabulün önüne geçmektedir. Zira işçinin çalışma olgusunun ispatı niteliğinde olan yazılı belgeler, ücret bordroları, SGK'ya çalışmanın bildirildiğine dair kayıtlar ve benzerleri, çoğunlukla işverenin egemenlik alanında yer aldığından işçinin bu delilleri mahkemeye sunabilmesini beklemek hayatın olağan akışına aykırı olacaktır. Dolayısıyla işverenin, işçinin

çalıştığına veya çalışmadığına ilişkin elinde bulundurduğu tüm belge ve kayıtları mahkemeye sunması gerekmektedir. Bu doğrultuda ispat yükü, şeklen işçide olmasına rağmen fiilen işverene doğru kaymaktadır. Her ne kadar ispat yükü, fiilen işveren üzerinde gözükse dahi hizmet tespit davasının kamu düzenine ilişkin niteliği nedeniyle taraflarca getirilme ilkesi uygulanmayacak ve mahkemenin re'sen araştırma yapması zorunluluğu doğacaktır. Mahkeme, re'sen yapacak olduğu araştırmada HMK'de yer alan yazılı delillerin yanında tanık deliline de yönelebilecektir. Mahkemeye sunulacak tanıkların, iddia sahibinin çalıştığı ileri sürülen dönemde fiilen çalışmış ve Sosyal Güvenlik Kurumu'na bildirim yapılmış sigortalılar arasından seçilmesi önem taşımaktadır. Bunun yanı sıra, tanık beyanlarının çok eski dönemlere ilişkin olması hâlinde, bu beyanların yargı mercilerince çoğu zaman sınırlı ölçüde dikkate alındığı görülmektedir.

Öte yandan, davalı işyerine komşu konumda bulunan diğer işyerlerinin sahipleri ile bu işyerlerinde çalışan kişilerin tanıklıkları da mahkemeler tarafından değerlendirmeye alınabilmektedir. [3] Nitekim Yargıtay'ın vermiş olduğu kararlarda da bu duruma dikkat çekilmiştir.

Yargıtay Kararı - HGK., E. 2015/1622 K. 2019/196 T. 21.2.2019

"...Bu tür davalarda öncelikle davacının çalışmasına ilişkin belgelerin işveren tarafından verilip verilmediği yönteminde araştırılmalıdır. Bu koşul oluşmuşsa işyerinin gerçekten var olup olmadığı kanun kapsamında veya kapsama alınacak nitelikte bulunup bulunmadığı eksiksiz bir şekilde belirlenmeli daha sonra çalışma olgusunun varlığı özel bir duyarlılıkla araştırılmalıdır. Çalışma olgusu her türlü delille ispat kazanabilirse de çalışmanın konusu niteliği başlangıç ve bitiş tarihleri hususlarında tanık sözleri değerlendirilmeli, dinlenen tanıkların davacı ile aynı dönemlerde işyerinde çalışmış ve işverenin resmi kayıtlara geçmiş bordo-ro tanıkları ya da komşu işverenlerin bordrolarına resmi kayıtlarına geçmiş çalışanlardan seçilmesine özen gösterilmelidir. Bu tanıkların ifadeleri ile çalışma olgusu hiçbir kuşku ve duraksamaya yer vermeyecek şekilde belirlenmelidir. Yargıtay Hukuk Genel Kurulunun 16.9.1999 gün 1999/21-510-527, 30.6.1999 gün 1999/21-549-555- 3.11.2004 gün 2004/21- 480-579 sayılı kararları da bu doğrultudadır."

ÖNEMLİ

Bu kapsamda hizmet tespit davaları bakımından HMK'nın ilgili maddesinde yer verilen ispat yüküne ilişkin genel kuralın dışına çıkılmış olacaktır.

Yukarıda açıklanan nedenlerle; hizmet tespiti davalarının basit yargılama usulü kapsamında görülmesi ve re'sen araştırma ilkesinin uygulanması sebebiyle, ispat yükünün taraflardan yalnızca birine yüklenmesinin mümkün olmadığı, Yüksek Mahkeme'nin istikrarlı içtihatlarında da açıkça kabul edilmektedir. [4]

Yargıtay Kararı - HGK., E. 2015/3943 K. 2019/509 T. 2.5.2019

"Sigortalılık başlangıç tarihi ve hizmet tespitine yönelik davaların kamu düzenini ilgilendirdiği ve bu nedenle özel bir duyarlılık ve özenle yürütülmesi icabettiği Yargıtay'ın yerleşmiş içtihadı gereği olduğundan, kamu düzenini ilgilendiren hizmet tespiti davalarında, hâkimin özel bir duyarlılık göstererek delilleri kendiliğinden toplaması ve sonucuna göre karar vermesi gerekir. Kendiliğinden araştırma ilkesinin uygulandığı bu davalarda ispat yükü, bir tarafa yüklenemez."

5. Sonuç

Hizmet tespit davaları, Anayasa ile güvence altına alınan sosyal güvenlik hakkının etkin biçimde kullanılmasını sağlamaya yönelik olup yalnızca bireysel menfaatleri değil, aynı zamanda kamu düzenini ve kamu yararını da doğrudan ilgilendiren bir dava türü niteliği taşımaktadır.

Bu kamusal nitelik, hizmet tespit davalarının usul ve ispat rejimi bakımından klasik özel hukuk davalarından ayrılmasına neden olmakta özellikle ispat yükümlülüğü bakımından kendine özgü bir yapının ortaya çıkmasına yol açmaktadır.

6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nda ispat yüküne ilişkin genel kural, iddia edilen vakıadan lehine hak çıkaran tarafa ispat yükü yüklemektedir de hizmet tespit davalarında bu kuralın mutlak biçimde uygulanması mümkün değildir.

Zira sigortalı çalışmanın varlığına ilişkin yazılı delillerin büyük ölçüde işverenin hâkimiyet alanında bulunması, işçiden bu delilleri sunmasının beklenmesini hayatın olağan akışına aykırı hâle getirmektedir.

Bu sebeple ispat yükü şeklen davacı işçide görünmekle birlikte, fiilen işverene doğru kaymakta; buna ek olarak mahkemenin

re'sen araştırma yükümlülüğü belirleyici bir rol üstlenmektedir.

Yargıtay'ın yerleşik içtihatlarında da açıkça vurgulandığı üzere, hizmet tespit davalarında taraflarca getirilme ilkesi ve taleple bağlılık ilkesi uygulanmamakta; hâkimin, tarafların sunduğu delillerle yetinmeyerek gerekli gördüğü tüm araştırmaları kendiliğinden yapması gerektiği kabul edilmektedir.

Bu çerçevede, tanık delili başta olmak üzere her türlü delil serbestçe değerlendirilmekte; özellikle işverenin resmi kayıtlarına geçmiş bordro tanıkları ve komşu işyeri çalışanlarının beyanları büyük önem taşımaktadır.

Sonuç olarak, hizmet tespit davalarının basit yargılama usulüne tabi olması, kamu düzenine ilişkin niteliği ve re'sen araştırma ilkesinin yoğun biçimde uygulanması birlikte değerlendirildiğinde, ispat yükünün taraflardan yalnızca birine yüklenmesinin mümkün olmadığı ortaya çıkmaktadır.

Bu yaklaşım, hem sosyal güvenlik hakkının etkin biçimde korunmasını sağlamakta hem de kayıt dışı istihdamla mücadelede yargının aktif rol üstlenmesine imkân tanımaktadır. Yüksek Mahkeme'nin istikrarlı içtihatları da bu doğrultuda şekillenmiş olup hizmet tespit davalarında ispat yükünün paylaştırılmış ve dinamik bir yapıya sahip olduğu açıkça kabul edilmektedir.

Detaylı Bilgi için;
[Stj. Av. Alperen Furkan Balat](#)
info@ozgunlaw.com

Kaynakça:

1. Ozancan BELCİ, "Türk Sosyal Güvenlik Hukukunda Hizmet Tespiti Davaları", Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk Anabilim Dalı Özel Hukuk Programı Yüksek Lisans Tezi, s. 1
2. Prof. Dr. Sarper SÜZEK, İş Hukuku, s.225-226
3. Mehmet BULUT, "Türk Hukuk Sisteminde Hizmet Sözleşmesi Gereği Açılan Hizmet Tespit Davaları", TBB Dergisi 2011(97), s.100
4. Hüseyin KONAK, "Yargıtay Kararları Işığında Hizmet Tespiti Davalarında İspat Sorunu", İstanbul Kültür Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, s.35

LİMİTED ŞİRKETLERDE İNANÇLI İŞLEM YOLUYLA PAY SAHİPLİĞİ: TESPİT VE TESCİL DAVALARI İLE İSPAT SORUNU

1. Giriş

Limited şirketler, yapıları gereği çoğu zaman aile bireyleri, yakın çevre veya uzun süreli güven ilişkisi bulunan kişiler arasında kurulan ve faaliyetlerini sürdüren şirketlerdir. Bu kapalı yapı içerisinde, şirket paylarının kimin adına kayıtlı olduğu ile pay üzerinde fiilen ve ekonomik olarak kimin tasarrufta bulunduğu her zaman örtüşmemektedir. Uygulamada, çeşitli nedenlerle payların görünürde bir kişinin uhdesinde bırakıldığı, buna karşılık paya bağlı hak ve yetkilerin başka bir kişi tarafından kullanıldığı durumlarla sıklıkla karşılaşmaktadır.

Bu tür ilişkiler, taraflar arasındaki güven devam ettiği sürece çoğu zaman herhangi bir uyuşmazlığa konu edilmemekte; ancak güven ilişkisinin sona ermesi, şirket ortakları arasındaki ihtilaflar veya üçüncü kişilerin devreye girmesi hâlinde, pay sahipliğinin kime ait olduğu sorusu ciddi hukuki sorunlara yol açmaktadır. Bu aşamada, görünürde ortak olan kişi ile paya ilişkin hak ve menfaatleri fiilen kullanan kişi arasındaki ilişkinin hukuki niteliğinin belirlenmesi ve pay sahipliğinin kime ait olduğunun tespiti, uyuşmazlığın çözümünde belirleyici hâle gelmektedir.

Limited şirketlerde pay sahipliğinin tespiti, yalnızca taraflar arasındaki özel ilişkiyi değil; aynı zamanda şirketin yönetimini, kâr payı dağıtımını ve üçüncü kişilerle olan hukuki ilişkileri de doğrudan etkilemektedir. Bu nedenle, pay sahipliği iddiasının hangi hukuki temele dayanarak ileri sürülebileceği ve bu iddianın hangi delillerle ispatlanabileceği, uygulamada en çok tartışılan konular arasında yer almaktadır.

Bu yazıda, limited şirketlerde inançlı işlem yoluyla pay sahipliği iddiaları, pay sahipliğinin tespiti ve tescili davaları ekseninde ele alınmakta; uygulamada karşılaşılan uyuşmazlıklar ve yargı kararları ışığında, bu tür iddiaların hangi hâllerde hukuki koruma bulabileceği değerlendirilmektedir. İnceleme kapsamında, pay sahipliğinin tespiti ve tescili davalarının hukuki niteliği ve ispat rejimi üzerinde durulacaktır.

2. İnançlı İşlem Kavramı ve Hukuki Niteliği

İnançlı işlem, inananın malvarlığına dâhil bir mal veya hakkı, borcuna teminat oluş-

turmak ya da belirli bir amaç doğrultusunda yönetilmesini sağlamak üzere inanılana devrettiği; inanılanın ise bu mal veya hakkı, kararlaştırılan koşulların gerçekleşmesi hâlinde yeniden devretme yükümlülüğü altına girdiği hukuki işlemidir. Görüldüğü üzere inançlı işlem ile inanan bir mal veya hakkı, geri almak üzere devretmektedir. Bu tür işlemlerde, hakkın görünürdeki sahibi ile gerçek yararlanıcısı farklı kişiler olup, taraflar arasındaki ilişki esas itibarıyla güven unsuruna dayanmaktadır. İnançlı işlemin var olabilmesi için iki temel unsurun bulunması gerekmektedir.

Bu unsurlar; inanç sözleşmesi ve devir işlemidir. Bilindiği üzere, Türk hukukunda inanç sözleşmeleri doğrudan düzenlenmemiştir. İnanç sözleşmeleri kaynağını Borçlar Kanunun 18. maddesi ile 05.02.1947 tarihli ve 20/6 sayılı Yargıtay İnançları Birleştirme Kararından almakta, bu karar dayanak yapılmak suretiyle çözüme gidilmektedir.

Bir hakkın inançlı temlikine ilişkin inanç sözleşmesinde inanan, hakkın sahipliğini inanılana tam olarak devretmeyi, inanılan da devraldığı hakkı bu sözleşmeye uygun olarak idare etmeyi ve birtakım şartların gerçekleşmesi halinde inananı iade etmeyi yükümlenir. [1]

Bu kapsamda “inanç sözleşmeleri”, tarafların karşılıklı iradelerine uygun bulunduğu için, onlara karşılıklı borç yükleyen ve alacak hakkı veren geçerli sözleşmelerdir. İnanç sözleşmelerinin tarafları arasında, onların gerçek iradelerini ve akitten amaçladıklarını yansıtmaları bakımından geçerli olduğu; taraflarına Borçlar Kanunu çerçevesinde nispi haklarını talep etme olanağını verdiği tartışmasızdır.

Burada üzerinde durulması gereken husus, şekle bağlı akitlerde, inanç sözleşme-

lerinin ne gibi hukuki sonuç doğuracağıdır. Diğer bir anlatımla, sözleşmede öngörülen koşulların gerçekleşmesi halinde, mülkiyetin naklinin sebebinin oluşturup oluşturmayacağıdır.

Konuya ispat hukuku açısından bakıldığında, inançlı işlem nedeniyle iade, tazminat veya sözleşmenin feshini isteyen taraf 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu (TMK)’nın 6. maddesi uyarınca iddiasını ispat etmek zorundadır.

Bu noktada belirtmek gerekir ki, inanç sözleşmesinin yazılı olması koşulu geçerlilik şartı olmayıp bir kanıtlama aracı olduğu, öğretide ve uygulamada oybirliğine yakın bir çoğunlukla kabul edilmektedir. [2]

Kazandırıcı işlem resmi şekilde yapılsa dahi inanç sözleşmesinin resmi şekilde yapılması gerekli olmayıp sadece yazılı yapılması zorunlu ve yeterlidir.

Nitekim bu husus Yargıtay Hukuk Genel Kurulu’nun 2017/1-1254 E. 2019/1197 K. Sayılı ve 14.11.2019 tarihli ilamında;

“İnançlı işlemi doğrudan düzenleyen bir kanun hükmü bulunmadığından, ispatı hakkında da kanunlarımızda bir hüküm yer almış değildir.

İnançlı işlemin ana unsurları, inanç sözleşmesi ve kazandırıcı işlem (hakkın devri işlemi) nasıl özel bir şekle bağlı değilse, inançlı işlemin ispatında da, kural olarak özel bir biçim koşulunun aranmaması, inançlı işlemin ispatında genel hükümlerin uygulanması gerekir (Özkaya, E. ; İnançlı İşlem ve Muvazaa Davaları, 6. Baskı, sayfa 61). Diğer taraftan, inanç sözleşmesinin yazılı olması koşulu bir geçerlilik şartı olmayıp ispat şartıdır.

İnançlı işlemin yazılı delilini inanç sözleşmesi oluşturmaktadır. Kazandırıcı işlem resmi şekilde yapılsa dahi inanç sözleşmesinin resmi şekilde yapılması gerekli olmayıp sadece yazılı yapılması zorunlu ve yeterlidir. Nitekim bu husus yukarıda etraflıca açıklandığı üzere 05.02.1947 tarih ve 20/6 Sayılı İçtihatları Birleştirme Kararında da belirtilmiştir. Öteki deyişle, tapulu taşınmazın inançlı işlemle temlikinde, inançlı işlemin yazılı biçimde yapılması gerekli ve yeterli olup yazılı şeklin bir ispat koşulu olduğu 05.02.1947 tarih, 20/6 Sayılı İnançlı Birleştirme Kararının gereğidir.” şeklindeki değerlendirme ile belirtilmiştir. Öyle ki, inanç sözleşmesinin şeklinde yaşanan sorunu aşmak adına sözleşmenin varlığının yazılı delil ile ispat edileceği söylenmektedir. Yargıtay’a göre davacı yazılı bir delilin olmaması halinde delil başlangıcından yararlanabilir. Yazılı delil başlangıcı da ibraz edilemiyorsa yemin deliline başvurulabilir.

Yargıtay 1. Hukuk Dairesi’nin 2020/3947 E. 2021/7397 K. sayılı ve 1.12.2021 tarihli ilamında;

“05.02.1947 tarihli 20/6 Sayılı İnançlı Birleştirme kararı uyarınca, inançlı işleme dayalı iddianın, şekle bağlı olmayan yazılı delille kanıtlanması gerekeceği kuşkusuzdur. Şayet, ispat külfeti kendisinde olan tarafın yazılı bir belgesi yok ise ancak taraflar arasında gerçekleştirilen mektup, banka dekontu, yazışmalar gibi birtakım belgeler var ise bunların delil başlangıcı sayılacağı ve iddianın her türlü delille kanıtlanmasının olanaklı hale geleceği sabbittir. Şayet, delil başlangıcı sayılacak böylesi bir olgu da bulunmuyor ise iddia sahibinin son başvuracağı delilin karşı tarafa yemin teklif etme hakkı olduğu da şüphesizdir.” şeklinde değerlendirmelere yer verilmiştir.

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu’nun 2017/1-1829 E. 2021/635 K. Sayılı ve 27.5.2021 tarihli ilamında ise;

“İnançlı işlemin yazılı delilini oluşturan inanç sözleşmesinin varlığını, inançlı işlem nedeniyle iade, tazminat veya sözleşmenin feshini isteyen tarafın 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu’nun (TMK) 6. ve 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu’nun (HMK) 190/1. maddesindeki genel hükümler uyarınca ispat etmesi gerekmektedir. Uygulamada, açıklanan nitelikte bir yazılı delil bulunmasa bile yanlar arasındaki uyumsuzluğun tümünü kanıtlamaya yeterli sayılmamakla beraber bunun vukuuna delalet edecek karşı taraf elinden çıkmış

delil başlangıcı niteliğinde bir belge varsa, inanç sözleşmesinin “tanık” dâhil her türlü delille kanıtlanabileceği kabul edilmiştir (Hukuk Genel Kurulunun 28.12.2005 tarihli ve 2005/14-677 E., 2005/774 K.; 14.11.2019 tarihli ve 2017/1-1254 E., 2019/1197 K. sayılı kararları). Yazılı delil veya delil başlangıcı yoksa inanç sözleşmesinin ikrar (HMK m.188) ve yemin (HMK m. 225 vd) gibi kesin delillerle de ispat edilmesi olanaklıdır.” şeklinde hüküm kurulmuştur.

Bu çerçevede, inançlı işlemin varlığının ve içeriğinin ispatında, kural olarak yazılı inanç sözleşmesi esas alınmakta; yazılı delilin bulunmadığı hâllerde ise delil başlangıcı ve nihayetinde kesin delillere başvurulması mümkün görülmektedir. Yargıtay’ın istikrarlı içtihatları da, inanç sözleşmesinin geçerliliği bakımından bir şekil şartı öngörmemekle birlikte, ispat bakımından yazılı delilin belirleyici önemini vurgulamaktadır. Bu yaklaşım, inançlı işlem iddialarının soyut ve güven ilişkisine dayalı beyanlarla değil, somut ve objektif delillerle desteklenmesi gerektiğini ortaya koymakta; özellikle pay sahipliğine ilişkin uyumsuzluklarda, ispat rejiminin uyumsuzluğun kaderini belirleyen temel unsur olduğunu göstermektedir.

3. Limited Şirkette İnançlı İşlem Yoluyla Pay Sahipliği

Limited şirket payları, ekonomik değer taşıyan ve kural olarak devre konu olabilen malvarlığı unsurlarıdır. Bu nitelikleri itibarıyla, taraflar arasındaki güven ilişkisine dayalı olarak gerçekleştirilen inançlı işlemlere konu edilmeleri mümkündür. Uygulamada, limited şirket paylarının görünürde bir kişi adına devredildiği ve pay defterine bu şekilde kaydedildiği; buna karşılık paydan doğan mali ve yönetsel hakların fiilen başka bir kişi tarafından kullanıldığı durumlarla sıklıkla karşılaşmaktadır. İnançlı işlem yoluyla pay devrinde, ortaklık sıfatı şeklen inanılanı geçmekte; ancak taraflar arasındaki iç ilişkide, bu devrin belirli bir amaç doğrultusunda ve geri verilmek üzere gerçekleştirildiği kabul edilmektedir. Bu yönüyle inançlı işlem, pay devrinin geçerliliğini ortadan kaldırmamakta; buna karşılık, inanılanın pay üzerindeki tasarruf yetkisini inanç sözleşmesi ile sınırlandırmaktadır. İnanç sözleşmesi uyarınca inanılan, payı kendi adına iktisap etmekle birlikte, paya bağlı hakları inanç ilişkisine uygun şekilde kullanmak ve sözleşmede öngörülen koşulların gerçekleşmesi hâlinde payı inanana devretmekle yükümlü olmaktadır. Limited şirketlerde

pay sahipliğinin belirlenmesinde kural olarak ticaret sicili kayıtları ve pay defteri esas alınmakta ise de, bu kayıtlar her zaman payın gerçek anlamda kime ait olduğunu kesin olarak ortaya koymamaktadır. Zira inançlı işlem ilişkilerinde, pay defterinde ortak olarak görünen kişi ile paydan ekonomik olarak yararlanan, şirket faaliyetleri üzerinde fiili hâkimiyet kuran ve paya bağlı hakları kullanan kişi farklı olabilmektedir. Bu durumda, pay sahipliğinin yalnızca şekli kayıtlara dayanılarak belirlenmesi, taraflar arasındaki gerçek hukuki ilişkinin göz ardı edilmesi sonucunu doğurabilmektedir. İnançlı işlem yoluyla pay devrinde, inanılanın hakkı kural olarak aynı değil, inanç sözleşmesinden kaynaklanan nispi bir hak niteliği taşımaktadır. Bununla birlikte, inanç sözleşmesinin varlığının ve içeriğinin usulüne uygun şekilde ispatlanması hâlinde, bu nispi hakka dayanılarak payın geri devrine veya pay sahipliğinin tespitine yönelik taleplerin ileri sürülmesi mümkündür. Bu kapsamda ikame edilen pay sahipliği tespiti davalarında tarafların gerçek iradesinin ve pay devrinin amacını ortaya koyan tüm delillerin birlikte değerlendirilmesini gerektirmektedir.

Özellikle taraflar arasındaki güven ilişkisinin sona ermesi hâlinde, inançlı işlem yoluyla devredilen payların geri verilmesi veya pay sahipliğinin inkâr edilmesi, uygulamada sıkça karşılaşılan uyumsuzluk türlerinden birini oluşturmaktadır. Bu gibi hâllerde, inançlı işlem iddiasına dayanan pay sahipliği tespiti davası, payın gerçekte kime ait olduğunun belirlenmesi ve inanç ilişkisinin hukuki sonuçlarının ortaya konulması bakımından etkili bir hukuki yol olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu itibarla, inançlı işlem yoluyla limited şirkette pay sahipliği, şekli pay sahipliği ile gerçek pay sahipliği arasındaki ayrımın en belirgin şekilde ortaya çıktığı alanlardan birini teşkil etmekte; pay sahipliğinin tespitine ilişkin uyumsuzluklarda, inanç sözleşmesinin varlığı, kapsamı ve ispatı uyumsuzluğun sonucunu doğrudan belirleyen temel unsur hâline gelmektedir.

4. Limited Şirketlerde İnançlı İşleme Dayalı Pay Sahipliğinin Tespiti ve Tescili Davası

İnançlı işlem yoluyla limited şirkette pay sahipliğine ilişkin uyumsuzluklarda, payın kime ait olduğunun belirlenmesi bakımından başvurulacak temel dava türü pay sahipliği tespiti davasıdır.

İnançlı işleme dayalı olarak payın gerçekte kendisine ait olduğunu ileri süren kişi, pay sahipliğinin tespitini talep edebileceği gibi; bu tespitin doğal sonucu olarak, pay defteri ve ticaret sicili kayıtlarının düzeltilmesine yönelik taleplerini de aynı dava kapsamında ileri sürebilmektedir. Bu yönüyle, inançlı işleme dayalı pay sahipliği uyuşmazlıklarında açılan davalar, yalnızca hukuki durumun belirlenmesini amaçlayan bir tespit davası niteliği taşımamakta; tespit talebi ile birlikte pay sahipliğinin fiilen kullanılabilmesini sağlayacak talepleri de içeren davalar olarak karşımıza çıkmaktadır.

İşbu davada, görünürdeki pay sahipliği ile taraflar arasındaki inanç ilişkisine dayanan gerçek pay sahipliği iddiası arasındaki çelişkinin giderilmesi amaçlanmaktadır. Bu kapsamda payın hangi amaçla ve hangi koşullarla devredildiğinin belirlenmesi gerekmektedir. Bu nedenle, davanın konusunu, payın inançlı işlem kapsamında davacıya ait olduğunun ortaya konulması ve bu hukuki durumun şirket nezdinde geçerli olacak şekilde kayıt altına alınması oluşturmaktadır. Bu tür davalarda, uyuşmazlığın çözümü bakımından belirleyici olan husus, taraflar arasındaki inanç ilişkisinin varlığı ve kapsamının ortaya konulmasıdır. Zira pay devri işlemi kural olarak geçerli olup, davanın çözümü pay devrinin hukuki sonuçlarının ortadan kaldırılmasına değil; payın inançlı işlem kapsamında devredildiğinin ve gerçekte davacıya ait olduğunun ispatına bağlıdır. Bu nedenle, davacının iddiasını, inanç sözleşmesinin varlığını ve pay devrinin bu sözleşme uyarınca gerçekleştirildiğini ortaya koyacak şekilde ispatlaması gerekmektedir.

Yargıtay uygulamasında, inançlı işlemin varlığının kural olarak yazılı delille ispat edileceği; yazılı delilin bulunmadığı hâllerde ise delil başlangıcı ve tanık deliline başvurulabileceği kabul edilmektedir. Yazılı delil başlangıcı da ibraz edilemiyorsa yemin deliline başvurulabilir. İnançlı işleme dayalı pay sahipliği uyuşmazlıklarında ispat faaliyeti, yalnızca taraflar arasında yazılı bir inanç sözleşmesinin varlığının ortaya konulmasıyla sınırlı değildir. Özellikle limited şirket paylarına ilişkin uyuşmazlıklarda, inanç ilişkisi çoğu zaman yazılı bir sözleşmeye bağlanmaksızın, taraflar arasındaki güven ilişkisi çerçevesinde kurulmakta ve fiili uygulamalarla sürdürülmektedir. Bu nedenle, Yargıtay uygulamasında, inançlı işlem iddiasının ispatında olayların bütününe birlikte değerlendirilmesi gerektiği istikrarlı biçimde kabul edilmektedir.

Nitekim Yargıtay 11. Hukuk Dairesi'nin 2024/2595 E. 2025/752 K. sayılı 11.2.2025 tarihli ilamında da; 05.02.1947 tarihli ve 20/6 sayılı Yargıtay İçtihadı Birleştirme Kararı uyarınca inançlı işlemin yazılı delille ispatlanması gerektiği vurgulanmakla birlikte, 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 202. maddesi kapsamında delil başlangıcının bulunması hâlinde tanık deliline başvurulabileceği açıkça ifade edilmiştir. Bu bağlamda, davalı tarafından imzalanmış ve imzası inkâr edilmeyen belgenin, inançlı işlem iddiasını muhtemel kılan delil başlangıcı niteliğinde olduğu kabul edilmiş; bu belge ile tanık beyanlarının birlikte değerlendirilmesi suretiyle taraflar arasındaki ilişkinin inançlı işlem olduğu sonucuna varılmıştır.

Kararda ayrıca, inanç sözleşmesinin düzenleme tarihinin, pay devrinin veya şirketin tescil tarihinden önce ya da sonra olmasının, inançlı işlemin hukuki sonuçları bakımından belirleyici olmadığına işaret etmiştir. Bu yönüyle karar, inanç sözleşmesinin şekli unsurlarından ziyade, tarafların gerçek iradesi ve işlemde güdülen amacın esas alınması gerektiğini ortaya koymaktadır. İnanç sözleşmesinin bu haliyle borç doğurucu bir sözleşme niteliğinde olduğu ve inanılanın, sözleşme gereği üzerinde görünen payları inanana iade etmekle yükümlü bulunduğu kabul edilmiştir.

Sonuç olarak söz konusu karar ile, inançlı işleme dayalı pay sahipliği davalarında, yazılı delil bulunmasa dahi delil başlangıcı ve tanık beyanlarının birlikte değerlendirilmesi suretiyle inanç ilişkisinin ispatlanabileceğini; şekli pay sahipliği kayıtlarının ise tek başına belirleyici olmadığını açık biçimde ortaya koymaktadır. Bu yaklaşım, limited şirket paylarına ilişkin inançlı işlem iddialarında gerçek pay sahipliğinin ortaya çıkarılmasına yönelik ispat anlayışının Yargıtay tarafından benimsendiğini göstermesi bakımından önem taşımaktadır.

5. Sonuç

Limited şirketlerde inançlı işlem yoluyla pay sahipliğine ilişkin uyuşmazlıklar, şekli pay sahipliği ile taraflar arasındaki gerçek hukuki ilişkinin her zaman örtüşmemesinden kaynaklanmaktadır. Uygulamada, payların görünürde bir kişi adına kayıtlı olmasına rağmen, paya ilişkin ekonomik ve yönetsel yetkilerin fiilen başka bir kişi tarafından kullanıldığı durumlarla sıkça karşılaşmakta; bu durum, güven ilişkisinin sona ermesi hâlinde ciddi hukuki ihtilaflara yol açmaktadır. İnceleme kapsa-

mında ele alındığı üzere, inançlı işlem iddiasına dayanan pay sahipliği tespiti ve tescili davalarında uyuşmazlığın çözümü, pay devrinin geçerliliğinden ziyade taraflar arasındaki inanç ilişkisinin varlığı ve kapsamının ortaya konulmasına bağlıdır. Bu çerçevede, inanç sözleşmesinin yazılı delille ispatı kural olmakla birlikte, yazılı delil başlangıcının bulunması hâlinde tanık deliline, nihayetinde ise yemin gibi kesin delillere başvurulması mümkündür. Yargıtay'ın istikrarlı içtihatları da, inançlı işlem iddialarının soyut beyanlarla değil, somut ve objektif delillerle desteklenmesi gerektiğini açıkça ortaya koymaktadır.

Yargıtay'ın güncel tarihli kararlarında, limited şirket paylarına ilişkin inançlı işlem uyuşmazlıklarında, delil başlangıcı ve tanık beyanlarının birlikte değerlendirilmesi suretiyle gerçek pay sahipliğinin tespit edilebileceği; ticaret sicili ve pay defteri kayıtlarının ise tek başına belirleyici olmadığı vurgulanmaktadır. Bu yaklaşım, şekli pay sahipliği ile gerçek pay sahipliği arasındaki ayrımın, ispat hukuku çerçevesinde nasıl aşılabileceğini göstermektedir.

Sonuç itibarıyla, limited şirketlerde inançlı işlem yoluyla pay sahipliğine ilişkin uyuşmazlıklarda, tarafların gerçek iradesini ve pay devrinin amacını ortaya koyan delillerin bütüncül şekilde değerlendirilmesi gerekmektedir; bu değerlendirme, pay sahipliğinin tespiti ve tescili davalarının sonucunu doğrudan belirleyen temel unsur hâline gelmektedir.

Detaylı Bilgi için;
[Av. Ezgi Karpınar](#)
info@ozgunlaw.com

Kaynakça:

1. Murat Yusuf Akın / Emine Develi Ayverdi, "Limited Şirket Esas Sermaye Payının İnançlı Temliki: Basel Eyalet Mahkemesinin 3 Şubat 2019 Tarihli Zb.2018.35 Sayılı Kararı Çerçevesinde Bir İnceleme", Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi (MÜHFHAD), C.27, S.1, Haziran 2021, s.473.

2. Eraslan ÖZKAYA, Açıklamalı-İçtihatlı İnançlı İşlem ve Muvazaa davaları, 2. Baskı, s.34; Gülay ÖZTÜRK, İnançlı İşlemler, Yetkin Yayınları 1998, s.58,89,160,167; Ergün ÖZSUNAY, Türk Hukukunda ve Mukayeseli Hukukta İnançlı Muameleler, Cezaevi Matbaası, 1968 basım, s.98-99

İŞYERİ AÇMA RUHSATLARINDA BAKANLIĞA BAŞVURU YOLU AÇILDI!

Resmî Gazete’de yayımlanan yeni düzenleme ile İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatlarına ilişkin Yönetmelikte önemli değişikliklere gidildi. 11 Aralık 2025 tarihli Resmî Gazete’de yer alan yönetmelik değişikliği, özellikle belediyeler tarafından ruhsat başvurularının süresinde sonuçlandırılmaması durumunda uygulanacak usulleri yeniden düzenliyor.

Yeni düzenlemeye göre, mevzuata uygun olmasına rağmen yasal süre içinde ruhsat verilmeyen başvurularda ilgililer, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı’na başvurma hakkına sahip olacak.

Bakanlık, belediyenin gerekçelerini yeterli bulmaması halinde il müdürlükleri aracılığıyla resen ruhsat düzenleyebilecek. Bu değişiklikte ruhsat süreçlerinde yaşanan idari gecikmelerin önüne geçilmesi amaçlanıyor.

Öte yandan yönetmelik değişikliğiyle konaklama tesisleri ile umuma açık istirahat ve eğlence yerlerine ilişkin tanım ve şartlar da netleştirildi. Yapı kullanma izin belgesi ve itfaiye raporu gibi belgeler zorunlu hale getirilirken, düzenlemenin hem yerel yönetimler hem de işletmeler açısından uygulamada hukuki belirlilik sağlaması bekleniyor.

Kaynak: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2025/12/20251211-8.pdf>

AYM, YETKİSİZ “ÇAKAR” KULLANILAN ARAÇLARDA ARAÇ SAHİBİNE PARA CEZASI ÖNGÖREN HÜKMÜ İPTAL ETTİ!

Anayasa Mahkemesi, 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu’nun 26. maddesinin beşinci fıkrasının dördüncü cümlesinde yer alan ve yetkisiz şekilde ışıklı veya sesli uyarı cihazı (çakar) kullanılan araçlarda, sürücünün araç sahibi olmaması hâlinde araç sahibine de aynı miktarda idari para cezası uygulanmasını öngören hükmü iptal etti.

İptal talebi, Tokat 2. Sulh Ceza Hakimliği tarafından itiraz yoluyla yapıldı. Başvuruda, araç sahibinin kusuru olup olmadığı değerlendirilmeden, yalnızca tescil plakasına dayanılarak ceza uygulanmasının, kişilerin işlemedikleri bir fiilden dolayı yaptırıma maruz kalmasına neden olduğu belirtildi.

Anayasa Mahkemesi kararında; ceza sorumluluğunun şahsiliği ilkesine vurgu yaparak, bir kimsenin ancak kendi kusurlu fiilinden sorumlu tutulabileceğini, başkasının fiili nedeniyle cezalandırılmayacağını ifade etti. Mahkeme ayrıca, suç ve cezanın kanuniliği ilkesi gereği, cezaya konu fiilin kişi tarafından işlendiğinin ortaya konulmasının zorunlu olduğunu belirtti.

Bu gerekçelerle söz konusu düzenlemenin Anayasa’nın 2. ve 38. maddelerine aykırı olduğuna hükmedilerek iptaline karar verildi. Karar, 23.12.2025 tarihli Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girdi.

Kaynak: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2025/12/20251223-15.pdf>

REKABET KURULUNUN 19-40/664-285 SAYILI KARARININ İNCELENMESİ

1. Giriş

4054 Sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un "Hakim Durumun Kötüye Kullanılması" başlıklı 6. maddesi ile "bir veya birden fazla teşebbüsün ülkenin bütününde ya da bir bölümünde bir mal veya hizmet piyasasındaki hakim durumunu tek başına yahut başkaları ile yapacağı anlaşmalar ya da birlikte davranışlar ile kötüye kullanmasının yasak olduğu" düzenlenmiştir.

Bu makalede, Rekabet Kurulunun, 2019-5-030 dosya numaralı, 19-40/664-285 sayılı kararı incelenecektir. Söz konusu karar; RKHK 6. madde, c bendinde yer alan "Bir mal veya hizmetle birlikte, diğer mal veya hizmetin satın alınmasını veya aracı teşebbüsler durumundaki alıcıların talep ettiği bir malın veya hizmetin, diğer bir mal veya hizmetin de alıcı tarafından teşhiri şartına bağlanması ya da satın alınan bir malın belirli bir fiyatın altında satılmaması gibi tekrar satış halinde alım satım şartlarına ilişkin sınırlamalar getirilmesi," durumunun irdelenmesi, yıkıcı fiyatlandırmanın şartları ile Kurulun yıkıcı fiyatlandırma tespitinde yapmış olduğu değerlendirmeler sebebi ile önem arz etmektedir.

2. Karara Genel Bakış

14.11.2019 tarihli, 19-40/664-285 sayılı karara yönelik süreç; Toypa Mağazacılık Ticaret A.Ş.'nin bölgesel indirimlerle yıkıcı fiyat uygulamak suretiyle 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un (4054 Sayılı Kanun) 6. maddesini ihlal ettiği iddiası ile ön araştırma yapılması kararı ile başlamıştır. Dosyada yer alan

temel iddialar TOYPA'nın rakip firmalar ile aynı alışveriş merkezinde bulunan mağazalarında Pazar payı yüksek, marjı düşük ürünlerde indirim yaptığı iddiasına dayanmaktadır.

Kurul kararında; ilgili ürün pazarı incelenmesinde referans olarak "06.04.2012 tarih ve 12-17/465-136 sayılı Kurul kararı. 7 06.11.2013 tarih ve 13-62/865-371 sayılı Kurul kararı. 8 02.08.2018 tarih ve 18-24/428-201 sayılı Kurul kararı" değerlendirilmiş, ilgili ürün pazarı "perakende oyuncak satış pazarı" olarak tanımlanmıştır. Söz konusu diğer kararların ilkinde; çok sayıda farklı ürün grubunun perakende satışını gerçekleştirildiği firmada ilgili ürün pazarı açık ve net bir şekilde tanımlanmamıştır. Bununla birlikte, incelemeye konu şikâyetin yalnızca müzik ve film ürünlerine ilişkin olması nedeniyle Kurul değerlendirmelerini, kayıtlı müzik ürünleri (CD, DVD ve Blu Ray) ile ev videosu ürünleri (VCD, DVD ve Blu Ray) satışlarıyla sınırlı tutulduğu örnekendirilmiştir.

Öte yandan Kurul'un aynı firmaya yönelik verdiği bir diğer kararda, şikâyetin kitap satışlarına yönelik olması sebebiyle ilgili ürün pazarı "perakende kitap satış pazarı" olarak belirlendiği, yine Kurul'un aynı firmaya yönelik daha yakın tarihli bir kararında ise, firmanın çeşitli ürün gruplarının perakende satışını gerçekleştiren bir teşebbüs olması nedeniyle her bir alt pazar bakımından rakip teşebbüslerin tespitinde yaşanan güçlükler vurgulanmış ve bu doğrultuda ilgili ürün pazarının "perakende kitap satış pazarı" olarak tanımlandığı belirtilmiştir. İlgili Pazar kavramı ve somut olaylar özelinde ilgili pazarın doğru tanım-

lanması rekabet hukuku kapsamında büyük önem arz etmekte olup, pazarın yanlış değerlendirilmesi halinde; yanlış hukuki neticeler, birtakım iktisadi değişiklikler ve hak kayıpları doğabilecektir. Kurul söz konusu referans kararlarında ilgili ürün pazarını somut uyumsuzluklar nezdinde belirlemiştir.

Her ne kadar, kararda iddia bazı bölgelerde yer alan alışveriş merkezlerine yönelik olsa da Kurul ilgili coğrafi pazar tanımlı yapmamıştır. Kararda bu AVM'lere yer verilmiş, önaraştırma raporu çerçevesinde yapılacak değerlendirmeyi etkilemeyecek olması sebebiyle mevcut dosya bakımından kesin bir coğrafi pazar tanımlı yapılmasına gerek olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

3. Kararın Değerlendirilmesi

Somut olay nezdinde yıkıcı fiyatlandırmanın mevcudiyetinin incelenmesi için şartların sağlanıp sağlanmadığı değerlendirilmiştir. "Bu bağlamda yıkıcı fiyatın rekabet hukuku anlamında bir ihlal oluşturması için; Hâkim durumdaki bir teşebbüs tarafından gerçekleştirilmesi, Teşebbüsün kısa vadede maliyet altı satış fiyatları ile zarar etmeyi göze alması (feragatte bulunması), Eşit etkinlikteki bir rakibe piyasanın kapanmasının muhtemel olması gerekmektedir."

Yıkıcı fiyatlandırma analizinin temelini, incelenen teşebbüsün fiyatlandırma stratejisi çerçevesinde kısa vadede bilinçli bir şekilde feragatte bulunup bulunmadığının, diğer bir ifadeyle kaçınması mümkünken zarara katlanıp katlanmadığının ortaya konulması oluşturmaktadır.

Bu kapsamda Kılavuz'da, teşebbüsün feragat davranışının tespitinde ortalama kaçınılabılır maliyet (OKM) ölçütünün esas alınabileceği ifade edilmiştir.

Bununla birlikte, Avrupa Birliği uygulamalarında yıkıcı fiyatlandırma değerlendirmelerine emsal teşkil eden Avrupa Birliği Adalet Divanı'nın AKZO (4 ECLI:EU:C:1991:286) kararında, hâkim durumdaki teşebbüs tarafından uygulanan fiyatın ortalama değişken maliyetin (ODM) altında olması hâli ihlal olarak değerlendirilmiş; yıkıcı fiyatlandırma analizinde dikkate alınacak üst sınır ise ortalama toplam maliyet (OTM) olarak belirlenmiştir.

Burada seçilen yöntem; Kurulun TOYPA kararındaki metodolojik tercihi ve yıkıcı fiyatlamaya analizinde izlenen kademeli yaklaşımı göstermektedir. Kısaca söylemek gerekirse, Kurul bu dosyada yıkıcı fiyatlamaya iddiasını ilk aşamada değerlendirmek için SF—OTM karşılaştırmasını yeterli görmüştür.

Zira; Rekabet hukuku uygulamasında, özellikle AKZO testine dayanan klasik yaklaşımda, fiyatın ortalama toplam maliyetin (OTM) üzerinde olması, kural olarak yıkıcı fiyatlamaya ihtimalinin dışlandığının güçlü bir göstergedir. TOYPA kararında Kurul, SF'nin OTM'nin üzerinde olduğu ihtimalinde, zaten yıkıcı fiyatlamasının teorik olarak mümkün olmadığını varsaydığı için UDOAM incelemesine geçmemiştir.

Netice itibari ile; Kurul, TOYPA kararında birim satış fiyatlarının ortalama toplam maliyetin üzerinde olması hâlinde yıkıcı fiyatlamasının zaten mümkün olmadığı varsayımından hareketle, iddiaları ilk aşamada elemek amacıyla SF—OTM karşılaştırmasını yeterli görmüş; bu nedenle daha ileri ve karmaşık bir maliyet ölçütü olan UDOAM'ı dikkate almamıştır.

TOYPA'nın yıkıcı fiyatlamaya iddialarına konu olan Hasbro, Lego, Mattel ve GP markalı oyuncakların TOYZZSHOP mağazalarında 2018 yılında 3.061 çeşit, 2019 yılının ilk altı aylık döneminde ise 2.667 çeşit ürününün satıldığı belirtilmiştir. Geniş ürün yelpazesi göz önünde bulundurulduğunda her bir ürün özelinde SF ve OTM karşılaştırmasının mümkün olmadığı görülmektedir.

Bu nedenle anılan markaların öncelikle, en fazla indirim gören ürünlerin en çok satılan ürünler arasında yer alacağı varsayımıyla, şikâyet konu dönemde aylık olarak en çok satılan onar ürünü, daha sonra şikâyet konu tüm ürünleri için toplulaştırılmış veriler üzerinden değerlendirmelere yer verilecektir.

Bu şekilde yapılacak bir fiyat-maliyet değerlendirmesi için SF'nin yerine değerlendirilen ürün grubunun satışından elde edilen hasılat, OTM'nin yerine de söz konusu hasılatı elde etmek için katılan toplam maliyet kullanılmıştır.

Bununla birlikte; Kurul, TOYPA'nın yıkıcı fiyatlamaya iddialarına konu olan ilgili markalı oyuncakların TOYZZSHOP mağazalarında oldukça geniş bir ürün yelpazesiyle satışa sunulduğunu tespit etmiştir. Bu denli yüksek sayıda ürün çeşidi bulunması

nedeniyle, her bir ürün özelinde birim satış fiyatı (SF) ile ortalama toplam maliyetin (OTM) ayrı ayrı karşılaştırılmasının fiilen mümkün olmadığı değerlendirilmiştir. Bu durum karşısında Kurul, yıkıcı fiyatlamaya iddialarının incelenmesinde farklı bir yöntem benimsemiştir.

Buna göre, söz konusu markalar bakımından öncelikle, en fazla indirim uygulanan ürünlerin aynı zamanda en çok satılan ürünler arasında yer aldığı varsayımından hareket edilmiştir. Bu varsayım doğrultusunda, şikâyet konu dönemde her bir marka için aylık bazda en çok satılan onar ürün belirlenmiş ve ilk aşamada değerlendirmeler bu ürünler üzerinden yapılmıştır.

Bununla birlikte Kurul, incelemenin yalnızca sınırlı sayıda ürünle yapılmasının yetersiz kalabileceğini dikkate alarak, şikâyet konu olan tüm ürünler bakımından da toplulaştırılmış veriler üzerinden ek değerlendirmelere yer vermiştir.

Bu kapsamda, birim satış fiyatı (SF) yerine değerlendirilen ürün grubunun satışından elde edilen toplam hasılat esas alınmış; ortalama toplam maliyet (OTM) yerine ise söz konusu hasılatın elde edilmesi için katılan toplam maliyet dikkate alınmıştır.

Kurul, bu şekilde yapılan fiyat-maliyet karşılaştırmasının, ürün çeşitliliğinin fazla olduğu dosya kapsamında yıkıcı fiyatlamaya iddialarının değerlendirilmesi açısından yeterli ve uygun olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Bu doğrultuda toplanan veriler ile yapılan hesaplamalar sonucunda ise; Kurul, grafiklerin tamamı birlikte değerlendirildiğinde, TOYZZSHOP mağazalarında satışa sunulan ilgili marka ürünlerin genelinden elde edilen hasılat ile her bir marka bakımından en çok talep gören onar ürünün satışından elde edilen hasılatın, bu satışlara öngülenmiş toplam maliyetin üzerinde gerçekleştiğini tespit etmiştir.

Bu tespitten hareketle Kurul, somut dosya kapsamında iddia edildiği şekilde bir yıkıcı fiyatlamaya uygulamasının bulunmadığı sonucuna ulaşmıştır.

4. Dava Süreci ve Ankara 17. İdare Mahkemesi 2020/1242 E., 2021/748 K. Sayılı Kararın Değerlendirilmesi

İşbu, Kurul kararına karşı açılan davada, incelemenin yalnızca yıkıcı fiyatlamaya iddiasıyla sınırlandırıldığını, buna karşılık hâkim

durum analizi yapılmadığını ileri sürmüştür.

Davacıya göre Kurul, sırf maliyetin altında satış yapılmadığı gerekçesiyle Toyz Shop mağazalarında rekabet hukukuna aykırı bir durum bulunmadığı ve hâkim durumun kötüye kullanılmadığı sonucuna ulaşmış; bu yaklaşım nedeniyle mevcut olabilecek ihlaller göz ardı edilmiştir.

Ayrıca, 4054 sayılı Kanun ve ilgili Kılavuz'da hâkim durumun kötüye kullanılması hâllerinin tahdidi olarak sayılmadığı, bu nedenle yalnızca maliyet altı fiyatlamaya bulunmadığından hareketle hâkim durum tespiti yapılmaksızın karar verilmesinin hatalı olduğu savunulmuştur. Davacı, fiyatlamasının maliyetin üzerinde olduğu durumlarda dahi hâkim durumun kötüye kullanılması sonucuna varılabileceğine ilişkin Danıştay kararlarının bulunduğunu da ileri sürmüştür.

İdare Mahkemesi tarafından; öncelikle Kurul'un dayandığı temel varsayımı teslim edilmiştir.

Mahkeme, hâkim durumun kötüye kullanılabilmesi için hâkim durumda olma ile kötüye kullanma niteliği taşıyan bir davranışın birlikte bulunması gerektiğini, bu çerçevede Kılavuz'da da belirtildiği üzere kötüye kullanma niteliği taşıyan bir davranışın bulunmadığı kanaatine varılması hâlinde ayrıca hâkim durum analizi yapılmasının gerekmebileceğini kabul etmekle birlikte, somut olayda yalnızca maliyet altı fiyatlamaya bulunmamasından hareketle böyle bir sonuca ulaşılmasının yeterli olmadığı değerlendirilmesinde bulunmuştur.

Mahkemeye göre hâkim durumdaki bir teşebbüs, maliyet altı fiyatlamaya gitmek-sizin de indirimler aracılığıyla ilgili pazarın rakiplere kapatılması veya rakiplerin pazardan dışlanması amacını güdebilir.

Bu nedenle, salt maliyet altı fiyatlama bulunmaması, yıkıcı fiyatlama ya da genel anlamda hâkim durumun kötüye kullanılması bulunmadığı sonucunu doğurmaz.

Somut olayda Toypa Mağazacılık Ticaret Anonim Şirketi tarafından uygulanan indirimlerin belirsiz bir süreye yayılması ve süreklilik arz etmesi, rakiplerin anılan şirketin fiyat uygulamalarını takip etmeye zorlanması ihtimalini ortaya çıkarmakta; bu durumun rakipler üzerinde disipline edici etki yaratabileceği ve yeni rakiplerin pazara düşük maliyetli bir şekilde girişini zorlaştırabileceği belirtilmektedir.

Ayrıca söz konusu indirimlerin özellikle davacı ile ortak lokasyonda faaliyet gösteren mağazalara özgülenmiş olması ve belirli müşteri gruplarına seçici biçimde uygulanması, hâkim durumdaki teşebbüsün katlanacağı zararları sınırlayarak bu tür yıkıcı davranışlarda bulunmasını daha kolay hâle getirebilecektir.

Bu çerçevede mahkeme, Kurul tarafından öncelikle Toypa Mağazacılık Ticaret Anonim Şirketi'nin ilgili pazarda hâkim durumda bulunup bulunmadığının tespit edilmesi, hâkim durumda olduğunun belirlenmesi hâlinde ise indirim uygulamalarının piyasa koşullarının zorlaması sonucu mu ortaya çıktığının, yoksa rakipleri etkisizleştirmeye yönelik sistematik bir plan dâhilinde mi gerçekleştirildiğinin ya da böyle bir potansiyele sahip olup olmadığının ortaya konulması gerektiği sonucuna varmıştır.

Diğer bir ifadeyle, Kurul'un hâkim durumdaki bir teşebbüsün incelenen davranışı gerçekleştirirken sahip olduğu niyetin yıkıcı olup olmadığını saptaması gerektiği ifade edilmiştir.

Mahkeme ayrıca, davacı tarafından Kurul'a yapılan başvuruda şikâyeteye konu edilen dönemin 2018 yılı Mayıs ayında başladığının belirtilmesine rağmen, Kurul tarafından 2018 yılı Ocak ayı ile 2019 yılı Haziran ayı arasındaki dönemin esas alınarak maliyet altı fiyatlama bulunup bulunmadığının analiz edilmesini de eleştirmiştir.

Buna göre yapılan incelemenin şikâyet konusu edilmeyen bir dönemi de kapsadı-

ğı, dolayısıyla dönem itibarıyla hatalı bir analiz gerçekleştirildiği değerlendirilmiştir.

Tüm bu hususlar birlikte değerlendirildiğinde mahkeme, somut olayda yalnızca maliyet altı fiyatlama bulunup bulunmadığına ilişkin yapılan analize dayanılarak karar verilmesinin eksik araştırma ve inceleme niteliğinde olduğunu, bu nedenle dava konusu Kurul kararının iptaline karar verilmiştir.

İşbu kararın ardından, Rekabet Kurumu tarafından istinaf kanun yoluna başvurulmuş, Ankara 17. İdare Mahkemesi'nce verilen 26/04/2021 tarih ve E:2020/1242, K:2021/748 sayılı kararı ile başvuru reddedilmiştir.

Detaylı Bilgi için;
[Stj. Av. Melda İz](mailto:info@ozgunlaw.com)
info@ozgunlaw.com

Kaynakça:

1. Rekabet Kurulu Kararı, Dosya Sayısı : 2019-5-030 (Önaraştırma) Karar Sayısı : 19-40/664-285 Karar Tarihi : 14.11.2019
2. Ankara 17. İdare Mahkemesi 2020/1242 E, 2021/748 K. Sayılı Kararı
3. Ankara 17. İdare Mahkemesi'nce verilen 26/04/2021 tarih ve E:2020/1242, K:2021/748 sayılı kararı

YIKICI FİYATLAMA ANALİZİNİN TEMELİNİ, İNCELENEN TEŞEBBÜSÜN FİYATLAMA STRATEJİSİ ÇERÇEVESİNDE KISA VADEDE BİLİNÇLİ BİR ŞEKİLDE FERAGATTE BULUNUP BULUNMADIĞININ, DİĞER BİR İFADEYLE KAÇINMASI MÜMKÜNKEN ZARARA KATLANIP KATLANMADIĞININ ORTAYA KONULMASI OLUŞTURMAKTADIR.

MİRASÇILIKTAN ÇIKARMANIN MİRASÇI SIFATINA ETKİSİ

1. Giriş

Mirasbırakanın, saklı paylı yasal mirasçısını koşulların varlığı halinde mirasçılıktan çıkarması (miras hakkından iskat) mümkündür. Kural olarak mirastan iskat edilen kişi, terekeden hak kazanamayacağı gibi terekenin borçlarından da sorumlu olmaz.

Ancak, mirastan iskat edilen mirasçının tereke ile ilişkisi tümünden kesilmiş sayılmaz. Yargıtay kararları ile sabit olduğu üzere; mirasçılıktan çıkarma kişinin mirasçılık belgesi almasına engel bir neden olmadığı gibi ilgili kişinin mirasçılık sıfatını da ortadan kaldırmaz. Bu halde, mirasçılıktan çıkarılan kişinin, terekeye karşı ikame edilen davalarda husumet ehliyetinin var olduğunun kabulü gerekmektedir.

Zira mirasçılıktan çıkarmanın hüküm ve sonuçları ancak terekenin paylaşılması aşamasında dikkate alınır. İşbu makalede mirasçılıktan çıkarmanın mirasçı sıfatına ve husumete etkisi ile mirasçılıktan çıkarılanın murisin borçlarından sorumluluğu değerlendirilecektir.

2. Miras Ortaklığının Kurulması ve Mirasçılık Sıfatının Kazanılması

Miras, mirasbırakanın ölümü ile açılır ve mirasbırakana ait bütün malvarlığı değerleri, mirasçılara intikal eder. Mirasın açılması ile, yasal ve atanmış mirasçılar mirası bütün olarak kazanırlar. Terekenin paylaşımı tamamlanincaya kadar, mirasçıların oluşturdukları topluluk "miras ortaklığı" olarak ifade edilir. Mirasçılar, terekede yer alan haklara elbirliği ile sahiptir. Bununla beraber, mirasbırakanın borçlarından müteselsilen sorumludurlar [1].

Mirasın açılması ile tüm yasal mirasçılar mirasçılık belgesi istemeye ehil ve mirasçı sıfatına haizdir. Mirasçılık belgesi aksi ispat edilinceye kadar kişinin mirasçı sıfatına sahip olduğunu gösterir.

3. Mirasçılıktan Çıkarma

Mirasçılıktan çıkarma Türk Medeni Kanunu'nun 510-513. maddelerinde düzenlenmiştir. Mirasbırakan, yasada öngörülen nedenlerin varlığı halinde saklı paylı yasal mirasçısını ölüme bağlı tasarrufla (vasiyetname ya da miras sözleşmesi) mirasçılıktan çıkarabilir. Yargıtay kararlarında mirasçılıktan çıkarma; "Mirasçılıktan çıkarma (iskat) saklı payın temelini teşkil eden aile dayanışmasının zedelendiği hallerde, saklı paylı mirasçıyı mirasından uzaklaştırma olanağını mirasbırakana tanınan ölüme bağlı bir tasarruftur. Bu tasarrufla vasiyetçi, saklı paylı mirasçısını miras hakkından ve saklı payından yoksun bırakır." şeklinde tanımlanmıştır. [2] Mirastan iskat, cezai ve koruyucu olarak iki türdür. Mirasçının, mirasbırakana ve yakınlarına karşı ağır bir suç işler veya ailesine karşı kanuni yükümlülüklerini ifada büyük bir kusur işlerse, cezai (olağan) mirasçılıktan çıkarma nedenleri doğmuş olur. Koruyucu iskat ise, mirasbırakanın borç ödemekten aciz halindeki altsoyunu koruma amacı ile mirastan iskat etmesidir. Bu iskat türünde altsoy ancak saklı payının yarısından iskat edilebilir. [3]

"Iskat saklı payın tamamı hakkında olabileceği gibi, kısmi de olabilir. Bu ikisi arasında hukuki sonuç bakımından çok önemli fark vardır. Şöyle ki: Iskat, saklı payın tümüne ait ise, mirasçı terekeden hiçbir hak isteyemez. Oysa kısmi iskatta, mirasçılık sıfatının yitirilmediği, sadece saklı payın bir bölümünden yoksun kaldığı için, geriye kalan miras hakkını mirasçı isteyebilir." [4]

4. Mirasçılıktan Çıkarmanın Mirasçılık Sıfatına Etkisi

Mirasbırakanın ölümü ile tüm yasal mirasçılar mirasçı sıfatını kazanırlar. Ölüme bağlı tasarruf ile mirasçılıktan çıkarma, ilgili kişinin tereke ile ilişkisini tümünden kesmez. Zira mirasçılıktan çıkarmanın hüküm ve sonuçları ancak terekenin paylaşımı aşamasında gözetilir. Bu husus Yargıtay kararları ile sabittir; Yargıtay 7. Hukuk Dairesi'nin 2025/2084 E.,

2025/2857 K. Sayılı ve 27.05.2025 Tarihli Kararı:

"Hakkında mirastan çıkarma ve yoksunluk sebepleri gerçekleşen veya mirası reddeden ya da mirastan feragat eden mirasçının tereke ile ilişkisi tümünden kesilmiş sayılmaz. Mirastan çıkarma ve yoksunluk sebeplerinin gerçekleşmesi ya da mirasın reddi veya mirastan feragat edilmiş olması, ilgili kişinin mirasçılık belgesi istemesine engel bir neden olmadığı gibi, ilgili kişinin mirasçılık sıfatını da ortadan kaldırmaz." [5]

Yargıtay 14. Hukuk Dairesi'nin 2016/2805 E. , 2018/7151 K. Sayılı ve 25.10.2018 Tarihli Kararı:

"Hakkında mirastan çıkarma ve yoksunluk sebepleri gerçekleşen veya mirası reddeden ya da mirastan feragat eden mirasçının tereke ile ilişkisi tümünden kesilmiş sayılmaz. Mirastan çıkarma ve yoksunluk sebeplerinin gerçekleşmesi ya da mirasın reddi veya mirastan feragat edilmiş olması ilgili kişinin mirasçılık belgesi istemesine engel bir neden olmadığı gibi, ilgili kişinin mirasçılık sıfatını da ortadan kaldırmaz. Bu nedenle mirasçılardan biri veya birkaç yönünden mirastan çıkarma ve yoksunluk sebeplerinin gerçekleşmesi ya da mirasın reddi veya mirastan feragat edilmiş olması durumunda bu olgular yok sayılarak miras bırakanın tüm mirasçılarını ve miras paylarını gösterir şekilde mirasçılık belgesinin düzenlenmesi, hüküm yerinde ilgili mirasçı veya mirasçılar yönünden mirastan çıkarma ve yoksunluk sebeplerinin gerçekleştiği ya da mirası red veya mirastan feragat ettikleri açıklanarak bu olguların hukuki sonuçlarının terekenin bölüştürülmesi sırasında gözetileceğine işaret edilmesi gerekir." [6]

Yargıtay 14. Hukuk Dairesi'nin 2015/2664 E. 2015/9693 K. Sayılı Kararı

"Mirastan çıkarma ve yoksunluk sebeplerinin gerçekleşmesi ya da mirasın reddi veya mirastan feragat edilmiş olması ilgili kişinin mirasçılık belgesinde mirasçı olarak gösterilmesine ve kendisine mirastan pay verilmesine engel bir neden değildir. Ne var ki, bu olguların hukuki sonuçlarının terekenin bölüştürülmesi (tasfiyesi) sırasında gözetileceğinin hüküm yerinde gösterilmesi gerekir." [7]

Yargıtay'ın istikrarlı kararlarında belirtildiği üzere mirasçılıktan çıkarma ve diğer mirastan uzaklaşma hallerinin gerçekleşmesi ilgili kişinin mirasçılık sıfatını ortadan kaldırmamaktadır. Mirasçılıktan çıkarmanın hukuki sonuçlarının ancak terekenin tasfiyesi aşamasında gözetilmesi mümkündür. Bu sebeple paylaşımına kadar tüm mirasçılar tereke ile ilişkisi sürmekte, mirasçı sıfatı ile tereke üzerinde hak sahipliği ve mirasbırakanın borçlarından sorumluluğu şeklen de olsa bulunmaktadır.

5. Mirasçılıktan Çıkarılanın Dava Husumet Ehliyeti

Mirasbırakanın borçlarından dolayı, alacaklıların alacağın tahsili talebi ile mirasçılara karşı dava açması mümkündür. Mirasçılardan mirasbırakanın borçlarından müteselsilen sorumlu olması sebebi ile ilgili dava mirasçılarının tümüne açılabilmesi gibi bir kısma ve yahut yalnız birine karşı da açılabilir. İşbu davada mirasçılık sıfatına haiz olan tüm mirasçılar, taraf dava sıfatına (husumet) da sahiptir. Yukarıda izah olunduğu üzere mirasçılıktan çıkarılan kişinin mirasçı sıfatının ortadan kalkmamasıdır.

Bu sebeple, mirasbırakanın mirasçılara karşı ikame edilen davalarda mirasçılıktan çıkarılan kişi de mirasçı sıfatı ile pasif husumet ehliyetine sahiptir. Dolayısıyla, mirasçılıktan çıkarılan kişinin işbu davada husumet itirazları Mahkeme tarafından dinlenilmez.

Zira, yukarıda yer verilen Yargıtay kararlarının gereği olarak mirasçılara karşı ikame edilen davalarda; iskat durumu değerlendirilmeksizin tüm mirasçılar mirasçı sıfatı ile husumet sahibidir. Mirastan iskatın hukuki sonucu olarak murisin borçlarından sorumluluğunun ise ancak kararın ilamı aşamasında gözetilmesi mümkündür.

Ayrıca, mirasçılıktan çıkarmanın dayandığı ölüme bağlı tasarrufun iptali gibi mirasçılık sıfatına ilişkin davaların, mirasçılara karşı ikame edilen davalar yönünden, Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 165. maddesi kapsamında bekletici mesele yapılması yerinde olmayacaktır.

Zira, mirastan iskat halinde dahi tüm mirasçılar mirasçılık sıfatı sürmektedir. Mahkemelerce, mirasçılık sıfatına ilişkin olarak mirasçılarının kendi aralarındaki iç ihtilafın çözülmesinin beklenilmesi usul ekonomisi ilkesine aykırılık teşkil edecektir.

6. Mirasçılıktan Çıkarılanın Mirasbırakanın Borçlarından Sorumluluğu

Türk Medeni Kanunu'nun 641. maddesi hükmü uyarınca; "Mirasçılar, tereke borçlarından müteselsilen sorumludurlar." Mirastan çıkarılan kişinin de, terekenin tasfiyesi aşamasına kadar mirasçılık sıfatının ortadan kalkmaması sebebi ile mirasbırakanın borçlarından sorumluluğu şeklen de olsa devam etmektedir.

Ancak mirasçılıktan çıkarmanın hüküm ve sonuçlarının gereği olarak, mirastan iskat edilen kişi, terekeden bir şey isteyemeyeceği gibi, ölenin borçlarından da sorumlu tutulamaz [8].

Dolayısıyla, mirasbırakanın borçlarından kaynaklı davada; her ne kadar mirasçılıktan çıkarılan kişinin mirasçılık sıfatı mevcut olsa da kararın ilamı aşamasında bu hususun gözetilmesi gerekmektedir.

7. Sonuç

Yargıtay'ın yerleşik içtihatlarına göre; mirasçılıktan çıkarma ilgili kişinin mirasçılık belgesi istemesine engel bir neden olmadığı gibi, ilgili kişinin mirasçılık sıfatını da ortadan kaldırmaz. Mirasçılıktan çıkarmanın hüküm ve sonuçlarının terekenin

tasfiyesi aşamasında gözetilmesi gerekmektedir.

Mirasın açılmasıyla birlikte yasal mirasçı sıfatı kazanılmakta; mirasçılıktan çıkarma ise ancak terekenin tasfiyesi ve paylaşımı aşamasında hüküm ve sonuç doğurmaktadır.

Mirasçılıktan çıkarılan kişinin mirasçılık belgesi istemeye ehil ve mirasçılık sıfatına haiz olması sebebi ile; terekeye ilişkin olarak üçüncü kişilerce açılan davalarda da mirasçı sıfatıyla husumet ehliyeti devam etmektedir.

Mirasçılıktan çıkarmanın hukuki sonucu olarak, mirasbırakanın borçlarından sorumluluğunun ise Mahkemece kararın ilamı aşamasında gözetilmesi gerekmektedir.

Neticen, mirasçılıktan çıkarılan kişi mirasçı sıfatı ile terekeye karşı açılan davalarda husumet sahibi olsa da mirasçılıktan çıkarmanın sonucu olarak mirasbırakanın borçlarından sorumlu değildir.

Detaylı Bilgi için;
[Stj. Av. Osman Serhat Demirci](mailto:info@ozgunlaw.com)
info@ozgunlaw.com

Kaynakça:

1. Sarı Fidan, Özlem , "Mirasçılık Sıfatını Kaybedenlerin Miras Ortaklığı ile İlişkileri", Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 19/2 (Nisan 2015), s. 149-164.
2. Yargıtay 3. Hukuk Dairesi 2013/15148 E. , 2013/16683 K. Sayılı ve 26.11.2023 Tarihli Kararı.
3. Günay, Erhan, Mirasçılık Sıfatının Yitirilmesi, s. 57 vd. , Ankara, 2016
4. Şener, Esat, Eski ve Yeni Miras Hukuku Şerh, sf.150
5. Yargıtay 7. Hukuk Dairesi'nin 2025/2084 E. , 2025/2857 K. Sayılı ve 27.05.2025 Tarihli Kararı
6. Yargıtay 14. Hukuk Dairesi'nin 2016/2805 E. , 2018/7151 K. Sayılı ve 25.10.2018 Tarihli Kararı
7. Yargıtay 14. Hukuk Dairesi'nin 2015/2664 E. 2015/9693 K. Sayılı Kararı
8. Tüfek, Gültekin, Miras Hukukunda Tenkis ve İade Davaları, s. 60

E-TİCARET KARGO TESLİMAT SÜREÇLERİNDE SORUMLULUK İLİŞKİSİNİN HUKUKİ BOYUTU

1. GENEL OLARAK SATICI, TAŞIMACI VE TÜKETİCİ ARASINDAKİ DENGİ

Gün geçtikçe daha da dijitalleşen ticaret dünyasında bir ürünün yalnızca satılması yeterli olmamaktadır. Bu satış o ürünün son kullanıcının eline sağ salım ulaştırılmasıyla nihayete erer ki bu noktada satıcı, taşıyıcı ve tüketici üçgeninden oluşan oldukça hassas bir hukuki denge gözetilir. Mesafeli sözleşmelerin mahiyeti gereği, satıcı taraf malın zilyetliğini yani fiili kontrolünü tüketiciye devredene kadar geçen sürede adeta bir koruma kalkını görevi üstlenmek zorundadır; bu da demek oluyor ki paket yola çıktığı andan tüketiciye teslim anına kadar yaşanacak her türlü kırılma, dökülme veya kaybolma riski doğrudan satıcının sorumluluk alanında kalma deva devam eder.

Bu süreçte satıcı, kargo firması ve tüketici arasındaki sorumluluk dengesi hem Borçlar Kanunu hem de 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun’la düzenlenmiştir. 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun ve ilgili yönetmelikler bu sorumluluğu bu görevi satıcıya atfederken, Borçlar Kanunu’nun genel borç ilişkileri hükümleri de bu ifa sürecini destekleyen hukuki bir dayanak teşkil eder.

Öte yandan, operasyonun lojistik ayağını yürüten kargo firmalarının durumunu ise Türk Ticaret Kanunu’nun 875. maddesi “Taşıyıcı, eşyanın taşınmak üzere teslim alınmasından teslim edilmesine kadar geçecek süre içinde, eşyanın zıyaandan, hasarından veya teslimindeki gecikmeden

doğan zararlardan sorumludur” diyerek net bir biçimde çerçevelemiştir. Kanun koyucu burada kargo şirketini sadece bir nakliyeciyi değil, “eşyayı koruma ve gözetme” borcu olan profesyonel bir yardımcı olarak tanımlar; dolayısıyla malın teslim alınmasıyla teslim edilmesi arasındaki o önemli zaman diliminde meydana gelen her türlü ziya, hasar ya da gecikmeden kaynaklı maddi kayıplar, kargo şirketinin ticari sorumluluğunun bir parçası haline gelmektedir. Netice olarak ortaya çıkan bu sistem, tüketicinin yaşadığı benzer mahiyeteki mağduriyeti gidermek için satıcıyı birincil muhatap olarak belirlerken, satıcıya da kargo firmasının kusuru oranında rücu etme imkânı tanıyarak tüm paydaşları kapsayan dengeli bir sorumluluk düzeni inşa etmeyi öngörür.

Uygulamaya bakıldığında zaman tüketici ürünü satıcıdan aldığı için ilk muhatap hep satıcı olmaktadır. Buna karşın Yargıtay, taşıyıcı sorumluluğuna da dikkat çekmektedir. Kargonun teslim edilişinden alıcıya ulaşmasına kadarki o ara süreçte taşımayı üstlenmiş kargo firmasının güvenlik ve zamanında teslim sorumluluğu bulunduğunu kararlarında vurgulamıştır.

Örnek kararlara bakıldığında zaman Yargıtay 11. Hukuk Dairesinin 2022/3467 E. Sayılı kararında “ambalajlama gönderene ait olsa bile taşıyıcının malın sağlam ve tam olarak teslimi sorumluluğu çerçevesinde gerek istifleme gerekse ambalaj itibarıyla taşımaya uygunluğu noktasında denetleme görevi mevcuttur. Bir başka deyişle yetersiz ambalaja rağmen

men ihtirazı kayıt koymaksızın taşımayı kabul eden taşıyıcının meydana gelen zararda müterafık kusurunun (6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu’nun 52’nci maddesi) bulunduğu kabulü gerekir” [1] diyerek aslında taşıyıcının paketi teslim alırken pasif bir taşıyıcı değil, aktif bir denetçi olduğunu ortaya koymuştur.

Taşıyıcının bu denetleme sorumluluğu dışında tüketiciye döndüğümüzde özellikle teslim anında hasar tespit edilmesi sonucunda tüketicinin kargo görevlisi ile tutanak tutturması ve kargoyu “ihtirazı kayıt” ile teslim alması gerekmektedir. Yargıtay’a göre bu yapılmadığı takdirde; taşıma sözleşmesine uygun teslim gerçekleştiği yönünde taşıyıcı lehine bir karine oluşur ve hasarın taşıma sırasında meydana geldiğini iddia eden tüketicinin bu karinenin aksini ispat etme zorunluluğu doğar.

2. TESLİM EDİLMEYEN, GEÇ TESLİM EDİLEN, KAYIP VEYA HASARLI KARGOLARDA SORUMLULUK HUSUSU

2.1. Teslim Edilmeyen veya Geç Teslim Edilen Kargolar: Satıcı, önceden belirlenen süre içinde ürünü tüketiciye göndermek zorundadır. İnternet veya telefon üzerinden yapılan alışverişlerde göndermek için taahhüt edilen bir süre yoksa bu süre en fazla otuz gün olarak sınırlandırılmıştır. Eğer bu süre içerisinde mal gönderilmez ise, tüketici sözleşmeyi feshederek on dört gün içerisinde yasal faiziyle birlikte tüm ödemelerini geri alma hakkına sahiptir [2].

Örneğin, ürün kargo sisteminde teslim edildi olarak görünüp de tüketiciye henüz ulaşmamışsa tüketici sözleşmeyi feshedip bedel iadesi talep edebilir. Teslim edilmeyen bir ürün için cayma hakkı ve sözleşmeden dönme konularında tüketicinin elini güçlendiren ve ispat yükünü kolaylaştıran düzenlemeler öngörülmüştür.

2.2. Kayıp veya Hasarlı Ürünler: Sipariş edilen ürün kargo sürecinde kaybolmuş veya hasarlı olarak teslim edilmiş olabilir. Bu gibi durumlarda ise satıcı, mesafeli satışta “ayıplı mal” hükümlerine göre sorumlu olur. Tüketici, üründe oluşmuş olan hasar veya eksiklik için üründe indirim talep edebileceği gibi satış bedelinin iadesini de isteyebilmektedir. Kargonun taşınması anında meydana gelmiş zararlardan ise yukarıda bahsedilmiş olduğu üzere kanunen kargo firmasının sorumluluğu gündeme gelir.

Ancak tüketici arızalı veya kırık ürünü teslim aldığı anda hasara dair süresinde bildirimde bulunulmaması, malın tam ve sağlam teslim edildiği yönünde karine oluşturacaktır. Bu noktadan sonra, malın teslim anında hasarlı olduğunu kanıtlama yükümlülüğü yer değiştirerek alıcıya geçer. Bildirim süresi ise Türk Ticaret Kanunu’nun “Bildirim” başlıklı 889. Maddesinde hüküm altına alınmıştır:

MADDE 889- (1) Eşyanın ziyaı veya hasara uğramış olduğu açıkça görülüyorsa, gönderen veya gönderilen en geç teslim anına kadar ziyaı veya hasarı bildirmezlerse, eşyanın sözleşmeye uygun olarak teslim edildiği varsayılır. Bildirimde, zararın gerekli açıklıkla belirtilmesi ve nitelendirilmesi şarttır.

(2) Birinci fıkradaki karine, ziya veya hasarın açıkça görünmemesi ve eşyanın tesliminden sonra yedi gün içinde bildirilmesi hâlinde de geçerlidir.

İlgili madde metninden anlaşılacağı üzere; dışarıdan fark edilebilen açık hasarlarda bildirimin en geç teslimat anında, dış bakışla anlaşılamayan gizli hasarlarda ise teslim tarihini takip eden yedi günlük hak düşürücü süre içerisinde taşıyıcıya yöneltilmesi yasal bir zorunluluktur.

3. TESLİM ŞEKLİNE AYKIRILIK DURUMU

Gönderinin satıcı tarafından taahhüt edilen şekilde teslim edilmemesi de uygulamada çok sık görülen bir sorundur. Örneğin “kapiya teslimat” sözü verilir pakentin apartman girişine veya komşuya bırakıl-

ması, sözleşme şartlarına aykırıdır. Ne var ki uygulamada bu tür durumlar tüketici aleyhine sonuçlanabilmektedir. Yargıtay kararında belirtildiğine göre, kargo takip sisteminde “teslim edildi” kaydı varsa, tüketicinin buna karşı beyanı tek başına yeterli görülmemiştir.

Hatta birçok mahkeme, apartman girişine bırakılan bir paketi kanunen “teslim edilmiş” saymaktadır. Dolayısıyla tüketiciye teslim edilmediği halde eline ulaşmadığı kargoyu ispat için fotoğraf, görüntü kaydı veya tutanak gibi ek delil toplaması gerekmektedir; aksi halde paket resmi kayıtlarda teslim edilmiş sayılabilir.

Bu durum, özellikle çok katlı yapılarda sık yaşanan bir mağduriyet konusudur [3].

4. CAYMA HAKKI VE İADE SÜREÇLERİNDE YAŞANAN AKSAKLIKLAR HAKKINDA

E-ticaret alışverişlerinde tüketicinin en temel haklarından biri de cayma hakkıdır. 6502 sayılı Kanun’a göre tüketici mesafeli sözleşmede on dört gün içinde herhangi bir gerekçe göstermeksizin ve cezai şart üstlenmeksizin cayma hakkına sahiptir. Bu süre eğer “mal” satın alınacak ise malın tesliminden itibaren; “hizmet” satın alınacak ise hizmet sözleşmesinin kurulduğu andan itibaren başlar.

Bunun yanı sıra sözleşmenin kurulmasından malın teslimine kadar olan süre içinde de tüketici her zaman cayma hakkını kullanabilir. Cayma hakkı yazılı olarak veya kısa mesaj, e-posta, internet, CD, DVD, hafıza kartı gibi araç veya ortamları ifade eden kalıcı veri saklayıcısı aracılığıyla kullanılabilir.

Bu süre, ürün tesliminden itibaren başlar ve satıcıya bildirim yapılması yeterli kabul edilir. Cayma bildirimini üzerine satıcı, 14 gün içinde tüketiciye ödediği bedeli faiziyle birlikte geri ödemekle yükümlüdür. Tüketici bu süre içinde ürünü iade etmek durumundadır. İspat açısından sıkıntı yaratabileceğinden ve mevzuatta da yer almadığından mesafeli sözleşmelerde telefon ile cayma hakkı kullanılamamaktadır [4].

Bunun dışında iade süreçlerinde farklı sorunlar görülebilir. Mevzuata göre, tüketici cayma hakkını kullanmışsa iadenin kargo masraflarını satıcı veya sağlayıcı üstlenir.

Hatta Ticaret Bakanlığı’nın ön bilgilendirme ilkelerine göre satıcı eğer ön bilgilendir-

dirmede cayma durumunda malın iadesi için anlaşılmalı olduğu kargo şirketini belirtmişse, bu kargo şirketi aracılığıyla malın geri gönderilmesi halinde, tüketici iadeye ilişkin masraflardan sorumlu tutulamaz [5].

Uygulamaya bakıldığı zaman, tüketici iade sürecinin takibi, kargo teslimatı ve bedel iadesi aşamalarında bazen eksikliklerle karşılaşabilir.

İade taleplerinin satıcı tarafından geciktirilmesi, kargo firmasının iade tutanağı tutmaması gibi pratikte yaşanan sorunlar görülebilmektedir.

Bu tür aksaklıklarda tüketicinin karşılaştığı sorunları tutanak ve delillerle belgelemesi, yasal süreler içinde haklarını araması son derece önemlidir.

5. KARGO FİRMALARININ GENEL İŞLEM ŞARTLARI VE TÜKETİCİYE YÖNELTİLEN HAKSIZ ŞARTLAR

Kargo şirketleri sundukları hizmeti kendilerine ait genel işlem koşulları (standart sözleşme şartları) kapsamında sunar. Tüketici ilişkilerinde bu tür şartlar, Tüketici Kanunu’nun haksız şart hükümlerine tabidir.

Örnek olarak bazı kargo firmaları taşıma sigortasının zorunlu olmayacağını veya teslimat anında paket açıldığı takdirde sorumluluk kabul etmediklerini belirtir.

Bu tür hükümler, tüketici aleyhine ise kanunen geçersiz sayılmaktadır. Zira 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun’un 5. Maddesine göre:

MADDE 5- (1) Haksız şart; tüketiciyle müzakere edilmeden sözleşmeye dâhil edilen ve tarafların sözleşmeden doğan hak ve yükümlülüklerinde dürüstlük kuralına aykırı düşecek biçimde tüketici aleyhine dengesizliğe neden olan sözleşme şartlarıdır.

(2) Tüketicilerle akdedilen sözleşmelerde yer alan haksız şartlar kesin olarak hükümsüzdür. Sözleşmenin haksız şartlar dışındaki hükümleri geçerliliğini korur. Bu durumda sözleşmeyi düzenleyen, kesin olarak hükümsüz sayılan şartlar olmasaydı diğer hükümlerle sözleşmeyi yapmayacak olduğunu ileri süremez.

Görüldüğü üzere müzakere edilmeksizin sözleşmeye konulan haksız şartlar tüketiciye karşı uygulanamaz. Pratiğe bakıldığında bir kargo firmasının sorumluluğunu tamamen ortadan kaldıran veya tüketiciye aşırı derecede yük getiren hükümlerin tüketici sözleşmelerinde geçerli olması mümkün olmaz.

Bununla beraber, kargo şirketinin de taşıma bedeli, tutanak düzenleme şekli gibi konularda bilgi verme yükümlülüğü bulunur. Tüketicinin mağduriyetini önlemek için kargo görevlilerinin kimlik kontrollerini dikkatle yapmaları, teslimat tutanaklarını ise eksiksiz düzenlemeleri gerekmektedir. Uygulamada taşıyıcının iyi niyetle hareket etmemesi durumunda tüketiciye karşı belli başlı ek talepler ileri sürmesi haksız sayılabilir.

6. TÜKETİCİNİN BAŞVURABİLECEĞİ HUKUKİ YOLLAR

Yukarıdaki sorunlarla karşılaşan tüketici, çeşitli yasal yollara başvurabilir. İlk aşamada Tüketici Hakem Heyeti'ne şikâyet etmek mümkündür. Tüketici Hakem Heyetlerinin görev alanı ve yetkileri 6502 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'un 66 ila 72. maddeleri arasında ayrıntılı şekilde düzenlenmiştir.

Buna göre tüketici işlemlerinden doğan uyuşmazlıklarda yargı dışı, zorunlu başvuru yolu olarak tanımlanmıştır.

Hakem heyetleri, kanundaki parasal sınırı aşmayan uyuşmazlıklarda karar verir ve bu kararlara karşı tüketici itiraz edemez; ancak uyuşmazlık daha yüksek meblağlı olduğu takdirde Tüketici Mahkemesi'ne dava açılabilir.

Kargo firması veya satıcı aleyhine açılacak davalarda, ayıplı mal, sözleşmenin ifası, tüketicinin sözleşmeden dönmesi ve tazminat gibi talepler ileri sürülebilir.

Ayrıca gerek satıcıya gerek kargo firmasına yapılan başvurularda haksız şart veya genel işlem koşulları gibi konular mahkeme huzurunda tartışılabilir.

7. SONUÇ

E-ticaretin günlük hayatın ayrılmaz bir parçası haline gelmesiyle birlikte, kargo teslim süreçleri artık yalnızca teknik bir lojistik faaliyet değil, doğrudan tüketici haklarını ilgilendiren hukuki bir sorun alanı haline gelmiştir.

Mevzuat, tüketicinin korunması amacıyla teslim gerçekleşene kadar satıcıyı asli sorumlu olarak konumlandırmış; taşıyıcıya ise eşyanın güvenli, eksiksiz ve zamanında teslimini sağlama yükümlülüğü yüklemiştir. Ancak uygulamada teslim şekline aykırılıklar, hasarın tespiti ve ispat yükünün tüketiciye kaydırılması gibi durumlar, yasal korumanın etkinliğini zayıflatılmaktadır.

Bu nedenle tüketicilerin teslim anında tutanak düzenlenmesi, süresinde bildirim yapılması ve delil oluşturulması konusunda bilinçli hareket etmesi; satıcı ve kargo firmalarının ise genel işlem şartları yoluyla sorumluluktan kaçınmaya yönelik uygulamalardan kaçınması büyük önem taşımaktadır.

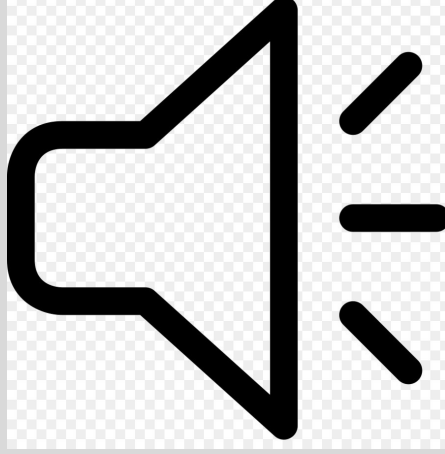
E-ticaret kargo süreçlerinde adil ve dengeli bir sistemin kurulabilmesi, yalnızca kanuni düzenlemelerin varlığıyla değil, bu düzenlemelerin tüketici lehine yorumlanması ve etkin şekilde uygulanmasıyla mümkün olacaktır.

Detaylı Bilgi için;
[Stj. Av. Eren Özcan](mailto:info@ozgunlaw.com)
info@ozgunlaw.com

Kaynakça:

1. <https://www.lexpera.com.tr/ictihat/yargitay/e-2022-3467-k-2022-6446-t-29-9-2022>
2. <https://tuketici.ticaret.gov.tr/yayinlar/tuketici-bilgi-rehberi/mesafeli-sozlesmeler-hakkinda-bilgilendirme>
3. <https://www.hasretgazetesi.com.tr/internetten-aladiniz-urunun-adresinize-gelmemesi-artik-iade-sebebi-sayilmayabilir>
4. <https://tuketici.ticaret.gov.tr/yayinlar/tuketici-bilgi-rehberi/mesafeli-sozlesmeler-hakkinda-bilgilendirme>
5. <https://tuketici.ticaret.gov.tr/yayinlar/tuketici-bilgi-rehberi/mesafeli-sozlesmeler-hakkinda-bilgilendirme>

GÖNDERİNİN SATICI TARAFINDAN TAAHHÜT EDİLEN ŞEKİLDE TESLİM EDİLMEMESİ DE UYGULAMADA ÇOK SIK GÖRÜLEN BİR SORUNDUR. ÖRNEĞİN “KAPIYA TESLİMAT” SÖZÜ VERİLİP PAKETİN APARTMAN GİRİŞİNE VEYA KOMŞUYA BIRAKILMASI, SÖZLEŞME ŞARTLARINA AYKIRIDIR.

ANAYASA MAHKEMESİ TARAFINDAN KANUNİ FAİZ VE TEMERRÜT FAİZİNE İLİŞKİN KANUN'UN 1. MADDESİNİN İPTALİNE KARAR VERİLDİ!

Anayasa Mahkemesi'nin 1 Aralık 2025 Pazartesi günü 33094 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 2024/24 E. 2025/164 K. sayılı ve 22/07/2025 tarihli kararı ile 3095 sayılı Kanuni Faiz ve Temerrüt Faizine İlişkin Kanun'un 5335 sayılı Kanun'un 14. maddesiyle değiştirilen 1. maddesinde bulunan:

“Borçlar Kanunu ve Türk Ticaret Kanununa göre faiz ödenmesi gereken hallerde, miktarı sözleşme ile tespit edilmemişse bu ödeme yıllık yüzde oniki oranı üzerinden yapılır.

Cumhurbaşkanı, bu oranı aylık olarak belirlemeye, yüzde onuna kadar indirmeye veya bir katına kadar artırmaya yetkilidir.”

şeklindeki düzenlemenin Anayasa'nın 35. ve 40. maddelerine aykırılık teşkil etmesi sebebiyle “Sözleşmeden kaynaklanmayan borç ilişkileri” yönünden iptaline karar verilmiştir.

Kaynak: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2025/12/20251201-13.pdf>

YURT DIŞI TEBLİGAT VE İSTİNABE TALEPLERİNDE UYULMASI GEREKEN USUL VE ESASLARA DAİR TEBLİĞ YAYIMLANDI!

Adalet Bakanlığı tarafından “Yurt Dışı Tebligat ve İstinabe Taleplerinde Uyulması Gereken Usul ve Esaslara Dair Tebliğ” 24 Aralık Çarşamba tarihli Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

Tebliğin amacı, tebliğin birinci maddesinde düzenlenmiş olup “uluslararası adlî iş birliği çerçevesinde yurt dışı tebligat ve istinabe taleplerinde ödenmesi gereken masrafları belirlemek” olarak belirtilmiştir.

Tebliğ altı bölüm halinde düzenlenmiş olup bu bölümler “Genel Hükümler”, “Masraflar”, “Tebliğ Talepleri”, “İstinabe Talepleri”, “Ortak Hükümler”, “Son Hükümler” olarak başlıklandırılmıştır.

Kaynak: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2025/12/20251224-5.htm>

Alanında uzman avukatlardan oluşan ekibi ile faaliyet gösteren Özgün Hukuk Bürosu, ulusal ve çok uluslu şirketlere hizmet vermektedir. Bu kapsamda, müvekkillerin ihtiyaçlarına olabilecek en kısa zamanda cevap verebilecek organizasyon yapısı kurulmuş olup, temel prensip müvekkillerin kıdemli avukat kadrosuyla her zaman iletişim kurabilmesi ve her konuda bilgi sahibi olmasının sağlanmasıdır.

Bankacılık ve finans, eğitim, sağlık, otomotiv, kimya ve savunma, teknoloji, enerji, maden, inşaat ve gayrimenkul sektörleri başta olmak üzere değişik iş ve ticaret sektörlerinde faaliyet gösteren kurumsal müvekkillere ve sivil toplum kuruluşlarına hizmet veren Özgün Hukuk, tüm müvekkilleri ile bir iş ortağı titizliği ile çalışmaya prensip edinmiştir.

Özgün Hukuk Bürosu, Türkiye'nin önde gelen finans kurum ve kuruluşlarına, şirketlere ve şahıslara Türkiye'de ve yurtdışında alacak tahsilatı konusunda hukuki hizmet sağlamaktadır. Bu kapsamda yurtdışına kaçırılan malvarlıklarının mal varlığı araştırması yapılarak tespit edilmesi ve alacağın bu yolla tahsil edilmesi hususunda hukuki hizmet verilmektedir.

Özgün Hukuk Bürosu, Britanya, Belçika, Fransa, İspanya ve İtalya'dan avukatlar tarafından Kasım, 1988'de kurulan PLG International Lawyers'ın tek Türk üye hukuk bürosudur. PLG, Avrupa'nın ilk birleşik uluslararası hukuk uygulamasıdır.

Sülün Sok. No:8 34330 1.Levent Beşiktaş / TÜRKİYE
Tel : +90 212 356 3210(pbx) / +90 212 325 2307(pbx)
Faks : +90 212 356 3213
E-posta : info@ozgunlaw.com
İnternet sitesi: www.ozgunlaw.com

Bizi Takip Edin!

